

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΟΕ'

ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1998

ΑΡΙΘ. 1

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΟΙΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΟΙΣ

† ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ, ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ
ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

«*Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν*».

Ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ τέκνα πεφιλημένα,

Ἐπανακάμψαντες εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐκ τῆς μακρᾶς ἡμῶν πορείας καὶ ἐπισκέψεως τοῦ εἰς τὴν Οἰκουμένην ἀπλουμένου ποιμνίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀφοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περιωδεύσαμεν τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης, Ἀσίας, Αὐστραλίας καὶ Ἀμερικής, δὲν λησμονοῦμεν τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν χαρὰν τῆς συναντήσεως τῶσων ἀγαπητῶν προσώπων. Προσώπων φωτιζομένων μὲ τὸ φῶς τῆς ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ σκιαζομένων μὲ νέφη κλαυθμοῦ καὶ συμφορῶν.

Μένουν ἐντὸς ἡμῶν κεχαραγμένοι αἱ μορφαι μικρῶν καὶ μεγάλων. Ἐνηλίκων ἐπιφορτιζομένων τὰς εὐθύναις τῆς ζωῆς. Νέων μὲ τὰς χρηστὰς ἐλπίδας καλῆς σταδιοδρομίας. Ἀσθενῶν εἰς τὰς κλῖνας τοῦ πόνου. Ἡλικιωμένων εἰς τὰς δυσμὰς τοῦ βίου. Βρεφῶν κλαυθμηριζόντων καὶ συνιστώντων τὴν ἐλπίδα τῆς ἀνανεώσεως τοῦ Γένους ἡμῶν.

Ἡσθάνθημεν πόσον μικρὸς εἶναι ὁ κόσμος καὶ ὁ βίος ἡμῶν βραχύς. Πόσον φῶς προσδοκίας λάμπει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων κάθε ἡλικίας. Ἀλλὰ καὶ πόσος πόνος, πόση ἀγωνία καὶ ἀδικία ἐνυπάρχει εἰς τὸν κόσμον. Πόσον ἡ ἀδυναμία καὶ ἁμαρτία μας ἀμαυρώνει τὸ κάλλος τῆς ζωῆς, ἡ ὁποία θὰ ἦτο δυνατόν, ἐντὸς τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, νὰ εἶναι παράδεισος καὶ ὄλοι ἡμεῖς μία ἀγαπημένη οἰκογένεια.

Ἐντὸς ὅμως τῶν πολλῶν κόπων καὶ ἀνθρωπίνων βασάνων ἔρχεται, ὡς δῶρον θεῖον διὰ πᾶσαν οἰκογένειαν, ἡ γέννησις ἐνὸς τέκνου, τὸ ὁποῖον τόσην χα-

ρὰν προξενεῖ καὶ βεβαιότητα χαρίζει εἰς τὴν οἰκογένειάν του, διότι δι' αὐτοῦ αὐξάνεται, εὐλογεῖται καὶ ἐλπίζει.

Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ πνεύματος τῆς συμπαθείας καὶ τῆς ἀληθοῦς κατανοήσεως θὰ ἠθέλαμεν νὰ ἀπευθύνωμεν πρὸς πάντας ὑμᾶς λόγους εὐλογοῦντες εὐχαριστίας καὶ παρακλήσεως. Νὰ σᾶς ἀνταποδώσωμεν κάτι διὰ τὴν χαρὰν ποὺ ἡ ἀγάπη σας μᾶς ἐχάρισε κατὰ τὴν μακρὰν ἡμῶν περιοδείαν.

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἠθέλαμεν νὰ σᾶς προσφέρωμεν καὶ μᾶς ἦτο ἀδύνατον εἰς τὴν πληρότητά του νὰ πράξωμεν ἔρχεται ὡς δῶρον ἐξ οὐρανοῦ.

Ἐντὸς τῆς μῆς πανανθρωπίνης οἰκογενείας τῆς ἀπὸ περᾶτων ἕως περᾶτων τῆς οἰκουμένης, ἀκούεται τὸ χαρμόσυτον μῆνυμα: «*παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν... καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστός σύμβουλος. Θεὸς ἰσχυρός...*».

Αὐτὸς εἶναι ἡ προσδοκία τῶν Ἐθνῶν. Ἡ χαρὰ τῶν τέκνων. Ἡ ἀγαλλίασις τῶν μητέρων. Ὁ ἁγιασμὸς τῆς φύσεως ἡμῶν.

Θεὸς τὸ τεχθέν, ἡ δὲ μήτηρ Παρθένος. Τί μεγαλύτερον θαῦμα εἶδεν ἡ Οἰκουμένη;

Σκιρτάτω ἡ κτίσις καὶ εὐφραινέσθωσαν πάντες οἱ γηγενεῖς.

Μὲ τὴν σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, μὲ τὴν πρόσληψιν καὶ θέωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος, ἅπαντες κατέστημεν ἀδελφοί. Δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν. Λαμβάνομεν θάρρος. Ἀντλοῦμεν δύναμιν. Ψηλαφῶμεν τὴν ἀγάπην. Θαυμάζομεν τὸ θεῖον βρέφος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ταπεινώσεως πολιτεύεται. Εἰς σπήλαιον γεννᾶται. Εἰς φάτνην ἀνακλίνεται. Διὰ σπαργάνων ἐλίσσεται. Εἰς τὴν πτωχείαν, ἐρημίαν καὶ ἐγκατάλειψιν ἡμῶν ἔρχεται. Δὲν ἔρχεται ὡς ἀπλοῦς ἐπισκέπτης. Ἐρχεται καὶ γίνεται ἄνθρωπος καὶ ὑπομένει πάντα τὰ πάθη τῆς σαρκός, χωρὶς ἁμαρτίας. Ὑποφέρει τὸν παγετῶνα τοῦ χειμῶνος, τὴν ἀδυναμίαν τῆς πτωχείας, τὸ μῖσος τοῦ Ἡρώδου, τὴν πικρίαν τῆς ἐξορίας, τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον καὶ τὴν ταλαιπωρίαν τῆς Παναγίας μητρὸς Του καὶ τοῦ θεοῦ πατρὸς Του.

Ἐρχεται καὶ μᾶς σώζει. Γεννᾶται ὁ Ἐμμανουήλ. Γεννᾶται ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μένει μεθ' ἡμῶν.

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ*

Αριθμ. Πρωτ. 3997

Παναγιώτατε και Θειώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οἰκουμενικῆ Πατριάρχῃ, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ και περιπόθητε ἀδελφὲ και συλλειτουργῆ τῆς ἡμῶν Μετροιότητος, κύριε Βαρθολομαίε, τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερῆδιστα προσαγορεύομεν.

Χορὸς ἀγγέλων ἄσμασι τὸ θαῦμα διηγείται, ποιμένες δὲ θεόσοφοι αὐτόπται τῶν εὐαγγελιζομένων μάρτυρες, τῆς ὑμολόγου στρατιάς τὴν δοξολογίαν, ὡς ἐπίκαιρα χαρὰς εὐαγγέλια, τῇ Ἀνθρωπότητι κομίζουσι, εὐδοκία Θεοῦ, τῷ Δεσποτικῷ Τόκῳ και αὐθις παραγεγονότες ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως τὰ σωτήρια τοῦ κόσμου ἐνωπιζόμεθα, ἐν βρέφει σμικρῷ τὸν Μέγαν προσκυνούμεντες Θεόν.

Τὴν θείαν ταύτην πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἄκραν συγκατάβασιν, ὑμνεῖ ἡ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων στρατιά, ὁρώσα τὸν ἀόρατον σαρκωθέντα και τὸν τὰ πάντα ἐν δρακί κατέχοντα ἐν σπαργάνοις ὡς νήπιον ἀνακλιθέντα, και τὸν τῆς Μεγάλῃς Βουλῆς Ἄγγελον ἀγγελομόλπως δοξολογεῖ, εἰρήνην ἐπὶ γῆς εὐαγγελιζομένη και εὐδοκίαν ἐν ἀνθρώποις ἐξαγγέλλουσα ἐπὶ τῇ ἐνανθρωπήσει τοῦ τῆς εἰρήνης Ἄρχοντος.

* Ὅμοια Γράμματα ἐστάλησαν και πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων και Ἐκκλησιῶν.

Τὸν σαρκί Ἐπιφανέντα και νῦν προσομιλοῦντα ἡμῖν Σωτήρα Κύριον ὑποδεχόμενοι και εἰς μετάδοσιν τῆς ἀνεκλαλήτου ταύτης οὐρανοῦ χαρὰς και εἰρήνης ἦκοντες τῇ ὑμετέρῃ Σεπτῇ Κορυφῇ, τὸν ἠδύμολπον ἀντίλαλον τοῦ ἀγγελικοῦ ὕμνου «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ*» ὡς ἐόρτιον συγχαρητήριον χαιρετισμὸν προσαγορεύομεν.

Πεπληρωμένοι οὖν τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοδέγμονος Σπηλαίου τῆς Βηθλεὲμ εἰρηνοποιοῦ θείας ταύτης παρραμυθίας και χαρὰς, δεόμεθα τοῦ, εἰς ἐπιδημίαν «*τῆς ὄντως ζωῆς*» ὑπὲρ ἡμῶν ἐνανθρωπήσαντος και «*τῇ βροτείῳ φύσει*» τὴν κληρουχίαν τῶν οὐρανοῦν δωρησάμενου Σωτήρος Χριστοῦ, ὅπως ἐν εὐλογίαις ἐπιστέφη τὰ λαμπρὰ ἔργα τῆς ἐνζήλου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας Ὑμῶν ἵνα, ἡ ὑμετέρα Θειοτάτη Παναγιότης τῇ ἐπανθήσει τῶν κόπων Αὐτῆς, ἐν ἀδιαπτώτῳ κατ' ἄμφω ὑγείᾳ, ἐπὶ ἔτη μακρὰ, γηθοσύνως ἐορτάζη τὰ σωτήρια τῆς ἐν Σαρκί Οἰκονομίας και ἐν Ἰορδάνῃ Ἐπιφανείας, τοῦ Κυρίου ἐπιχαριζομένου αἰσίων και οὐρανοῦν ἀγαθῶν πεπληρωμένον τὸν ὑποφώσκοντα νέον τῆς Χάριτος Αὐτοῦ ἐνιαυτόν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις και αὐθις, τὴν ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα φιλήματι ἐορτίῳ περιπτυσσόμενοι ἐν Χριστῷ Τεχθέντι και Θεῷ Ἐπιφανέντι, διατελούμεν

Ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, πρόεδρος
Χριστούγεννα 1997

Και ζῶμεν τὸ θαῦμα, ὄχι μόνον ὁ Θεὸς νὰ πλάθῃ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ και ἡ Παρθένος παναγία, ἀγνή, νὰ γεννᾷ τὸν Θεόν. Διὰ τοῦτο γῆν και οὐρανὸν πληροὶ ὁ ἀγγελικὸς ὕμνος: «*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ και ἐπὶ γῆς εἰρήνη*».

Δόξα και εἰρήνη θεϊκὴ βασιλεύει εἰς τὸν οὐρανὸν και εἰς τὴν γῆν.

Δόξα ἄκτιστος και εἰρήνη ἀδιάπτωτος βασιλεύει εἰς τὸ ἄσυλον τῆς εἰρήνης παλάτιον, τὸν λειτουργικὸν κόσμον τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ αὐτὴ βασιλεύει εἰς τὴν καρδίαν κάθε πιστοῦ, ὁ ὁποῖος ἐμπιστεύεται και ἐναποθέτει τὴν ζωὴν του ἅπασαν εἰς τὸν σαρκωθέντα Θεὸν Λόγον.

Χωρὶς τὸν Θεάνθρωπον Κύριον, χωρὶς τὸν Ἐμμανουήλ, θὰ εἴμεθα μόνοι, ἀδύνατοι, εὐάλωτοι και ἄκληροι. Τώρα εἴμεθα τέκνα Θεοῦ, ἀδελφοὶ και συγκληρονόμοι Χριστοῦ.

Ἐντὸς τῆς παγκοσμίου ταύτης χαρὰς τῶν Χριστουγέννων, δὲν σὰς ἀποστέλλομεν γράμματα ἀνθρώπινα, ἀλλὰ σὰς ἀναγγέλλομεν τὸ Θεανθρώπινον Μήνυμα:

«*Ἀνέτειλας Χριστὲ ἐκ Παρθένου, νοητὲ ἦλιε τῆς δικαιοσύνης*».

Αὐτὸς ὁ Ἥλιος φωτίζει τὴν ὑψήλιον. Φωτίζει τὰ πέρατα τῆς γῆς και τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς.

Εἴτε ἐορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, εἴτε εἰς τὸ νότιον, εἰς περίοδον χειμῶνος ἢ θέρους, ἔχομεν τὴν ἀνάγκην τῆς θείας στοργῆς και χάριτος τοῦ Σαρκωθέντος Θεοῦ.

Αὐτὴν εὐχόμεθα ἐκ μέσης καρδίας πλουσίως νὰ ἐπιδαμψιλευῖ εἰς πάντας ὑμᾶς τὸ «*παιδίον νέον, ὁ πρὸ αἰῶνων Θεός*», ὥστε και τὸν νέον ἐνιαυτὸν τῆς χρηστότητός Του μετὰ χαρὰς νὰ διέλθωμεν και νὰ ἀξιωθῶμεν πλέον ἔτοιμοι νὰ ἐορτάσωμεν τὴν μεγάλην ἐπέτειον τῆς συμπληρώσεως τῶν δύο χιλιάδων ἐτῶν ἀπὸ τῆς κοσμοϊστορικῆς ἡμέρας τῆς Γεννήσεως Αὐτοῦ, τοῦ Θεανθρώπου Κυρίου και Σωτήρος πάντων ἡμῶν.

Αὐτοῦ ἡ χάρις και τὸ ἄπειρον ἔλεος εἶσαν μετὰ πάντων ὑμῶν.

Φανάριον, Χριστούγεννα αἰ 745'
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.

Χρονικὸν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου εἰς Η.Π.Α.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς 75ης Ἐπετείου τῆς Ἰδρύσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, ἡ Α.Θ.Π. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐπραγματοποίησε Πατριαρχικὴν Ἐπίσκεψιν

(11-15 Νοεμβρίου 1997) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Πιττσβούργου, ἤτοι εἰς Pittsburgh, Pennsylvania (15-17 Νοεμβρίου 1997) καὶ 12) ἐνδιάμεσως εἰς τὴν ἐν Η.Π.Α. Ἀμερικανικὴν Καρπαθορωσσικὴν Ὁρθόδοξον Ἑλληνικὴν Καθολικὴν Ἐπισκοπὴν, Johnstown, Pennsylvania (16 Νοεμβρίου 1997).

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

Ὁμοτ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν
Τακτικοῦ Μέλους τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν

εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἀμερικῆς ἀπὸ τῆς 19ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 17ης Νοεμβρίου 1997.

Συμφώνως πρὸς τὸ ὑπὸ τοῦ Σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου υἱοθετηθὲν καὶ διατυπωθὲν Πρόγραμμα, ἡ Πατριαρχικὴ Ἐπίσκεψις ἐγένετο 1) εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν περιφέρειαν τῆς Washington (19-22 Ὀκτωβρίου 1997)· 2) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Νέας Ἱερσέης (23 Ὀκτωβρίου 1997)· 3) εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπικὴν Περιφέρειαν τῆς New York (24-27 Ὀκτωβρίου 1997)· 4) εἰς τὴν Οὐκρανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν τῶν Η.Π.Α. (27 Ὀκτωβρίου 1997)· 5) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Βοστώνης Massachusetts (28-30 Ὀκτωβρίου 1997)· 6) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Ἀτλάντας ἐν Georgia (30 Ὀκτωβρίου - 1 Νοεμβρίου 1997)· 7) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Σικάγου, ἤτοι ἀφ' ἐνὸς εἰς Chicago, Illinois (1-3 Νοεμβρίου 1997) καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἐν Iowa πόλιν Des Moines (4 Νοεμβρίου 1997)· 8) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Denver, Dallas, Texas (4-5 Νοεμβρίου 1997)· 9) εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν Ἁγίου Φραγκίσκου, ἤτοι ἀφ' ἐνὸς εἰς San Francisco, California (6-7 Νοεμβρίου 1997), ἀφ' ἑτέρου εἰς Los Angeles, California (7-9 Νοεμβρίου 1997) καὶ τρίτον εἰς Florence, Arizona (10 Νοεμβρίου 1997)· 10) μετὰ σχετικὸν διάλειμμα ἐλευθέρου χρόνου

Μὴ δυνάμενοι νὰ μνημονεύσωμεν πάσας τὰς λεπτομερείας τοῦ Χρονικοῦ τῆς εἰς Η.Π.Α. Πατριαρχικῆς Ἐπισκέψεως, περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἐπισημάνωμεν τὰ ἐξῆς:

Τὴν 19ην Ὀκτωβρίου 1997 κατὰ τὴν ἀφίξιν Του εἰς τὴν παρὰ τὴν Washington Ἀεροπορικὴν Βάσιν Andrews ὁ Παναγιώτατος ἐγένετο ἐπισήμως δεκτὸς ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Σπυρίδωνος καὶ τῶν Ἀρχηγῶ Πρωτοκόλλου Πρεσβευτῶν, Ὁρθοδόξων Ἱεραρχῶν, ἐν αἷς καὶ ὁ συγκινήσας τοὺς πάντας διὰ τῆς παρουσίας του Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Γέρον πρ. Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς κ. Ἰάκωβος, Ἀρχηγῶν «Οἰκουμενικῶν Ἐκκλησιῶν», Γερουσιαστῶν, Βουλευτῶν, Κληρικῶν καὶ Λαϊκῶν ἐκ τῶν Η.Π.Α. Μετὰ τὴν Εὐχαριστήριον Δοξολογίαν καὶ τὴν Δεξίωσιν εἰς τὸν Ἱερόν Ναὸν τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐν Washington ἐγένετο ἡ ἀναχώρησις εἰς τὸ ξενοδοχεῖον.

Τὴν πρωΐαν τῆς 20ῆς Ὀκτωβρίου 1997 ὁ Παναγιώτατος ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν τὰ μέλη τῆς Συνόδου τῶν Ἐπισκόπων καὶ ἐπραγματοποίησε μετ' αὐτῶν σύσκεψιν. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέψατο τὸ U.S. Holocaust Memorial Museum καὶ συνητήθη μετὰ τῆς Ἠγεσίας τῆς Ἑβραϊκῆς Κοινότητος, ἐκφωνήσας καὶ βαρυσήμαντον ὁμιλίαν. Περὶ τὴν μεσημβριάν τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετέβη εἰς τὴν ἐν Washington πρεσβείαν τῆς Τουρκίας, ἐνθα ὁ Πρεσβευτῆς τῆς Τουρκίας εἰς Η.Π.Α. κ. Nuzhet Kandemir ὠργάνωσε Γενικὴν Δεξίωσιν καὶ παρέθεσε γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. Μετὰ μεσημ-

βρίαν ὁ Παναγιώτατος παρέστη εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Δοξολογίαν, ἣτις ὠργανώθη πρὸς τιμὴν Του ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἐπισκοπείας Edmond Browning εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν αὐτῆς (Washington National Cathedral). Τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ Great Hall τῆς Βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσσου (Jefferson Building) παρεκάθησεν εἰς δείπνον παρατεθὲν πρὸς τιμὴν Του ὑπὸ τοῦ Dr. James Billington, Βιβλιοθηκαρίου.

Κατὰ τὴν 21ην Ὀκτωβρίου 1997 ἀξιοσημείωτα εἶναι τὸ πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. πρόγευμα, τὸ ὁποῖον παρετέθη ἐν τῷ κτηρίῳ τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας ὑπὸ τοῦ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος εἰς Η.Π.Α. κ. Λουκά Τσίλα ἡ ἄφιξις εἰς τὸ Καπιτώλιον καὶ ἡ συνάντησις μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς κ. Newt Gingrich καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Γερουσίας κ. Trent Lott ἡ ἐν τῇ Rotunda τοῦ Καπιτωλείου ἀπονομὴ εἰς τὸν Παναγιώτατον Χρυσοῦ Μεταλλίου ὑπὸ τοῦ Κογκρέσσου, Γερουσιαστῶν καὶ Ἀντιπροσώπων τοῦ Κοινοβουλίου τὸ γεῦμα, ὅπερ ἐν τῷ Dirksen Senate Office Building παρετέθη εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑπὸ τοῦ Προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Γερουσίας ἡ Συνέλευσις καὶ ἡ Ἀπονομὴ Τιμητικοῦ Διπλώματος πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὑπὸ τοῦ Προέδρου τοῦ Πανεπιστημίου Georgetown Leo J. O'Donovan ἡ κατὰ τὴν τελετὴν ταύτην ὁμιλία τοῦ Παναγιωτάτου διὰ τὰς σχέσεις Ὁρθοδοξίας καὶ Δύσεως μὲ τίτλον θέματος: «Joyful Light» ἡ ἐπακολουθήσασα δεξίωσις ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Riggs καὶ ἡ ἐν συνεχείᾳ εἰς τὸ East Room τοῦ Union Station ἀπονομὴ τιμῶν πρὸς τὴν Α.Θ. Παναγιότητα ὑπὸ τῆς ΑΧΕΠΑ ἐπὶ τῇ 75ετηρίδι τῆς ἰδρύσεως αὐτῆς.

Κατὰ τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 1997, ὁ Παναγιώτατος κ. Βαρθολομαῖος, ἐπὶ τῇ ἕκτῃ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς εἰς Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ἐκλογῆς Αὐτοῦ, ἐχοροστάτησεν εἰς Θεῖαν Λειτουργίαν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ἱ. Ναῷ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ ἐν συνεχείᾳ παρέστη εἰς τὴν ἐν τῷ ναῷ τούτῳ Δεξίωσιν καὶ παρεκάθησε εἰς γεῦμα κατ' ἰδίαν ἐν τῷ Blair House ἐπὶ τῇ ἀνωτέρῳ μνημονευθείσῃ ἕκτῃ ἐπετείῳ. Με-

τὰ μεσημβρίαν ἐγένετο ἐν τῷ Λευκῷ Οἴκῳ τόσοσιν ἢ συνάντησις τοῦ Σεπτῶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Προέδρου τῶν Η.Π.Α. Bill Clinton, ὅσον καὶ ἡ ἀντεπίσκεψις τοῦ Παναγιωτάτου πρὸς τὴν Πρώτην Κυρίαν Hillary Rodham Clinton, ὡς καὶ ἡ ὑπ' αὐτῆς Δεξίωσις πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ Δείπνου, ὅπερ παρέθεσε πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος ἡ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῶν Η.Π.Α. Madeleine Albright ἐν τῷ Ben Franklin Room τοῦ State Department.

Ἡ 23η Ὀκτωβρίου 1997 ἐπεσημάνθη ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς κατ' ἰδίαν συναντήσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μετὰ τοῦ Ἀντιπροέδρου τῶν Η.Π.Α. Al Gore ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ προγεύματος, ὅπερ πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου παρετέθη ὑπὸ τοῦ Ἀντιπροέδρου καὶ τῆς κυρίας Tipper Gore. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Παναγιώτατος μετὰ πομπῆς ὁχημάτων ἀνεχώρησε διὰ Βαλτιμόρην, Maryland (τῆς ἐπισκοπῆς Νέας Ἰερσέης).

(Συνεχίζεται)

Λόγω πληθώρας ὕλης ἀναβάλλεται διὰ τὸ ἐπόμενον τεύχος ἡ δημοσίευσις τοῦ ἀρθροῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἅγιον Ὄρος καὶ Πολιτισμός».

ΜΙΚΡΟΝ ΙΕΡΑΤΙΚΟΝ, ἔκδοσις Ζ' συμπληρωμένη μὲ παράρτημα, σχῆμα 12X19 ἐκατ., χρυσόδετο, σσ. 128.

Ἡ παρούσα 7η ἔκδοσις τοῦ «Μικροῦ Ἱερατικοῦ» περιέχει, ὅπως καὶ οἱ προηγούμενες, τὶς ἱερὰς Ἀκολουθίας: Ἐσπερινοῦ, Ἀρτοκλασίας, Μεσονυκτικοῦ, Ὁρθρου καὶ Προθέσεως τῆς Θ. Λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου, Εἰσοδικὰ καὶ Ἀπολύσεις τῶν Δεσποτικῶν ἑορτῶν, τὰ Ἀναστάσιμα ἀπολυτικά καὶ τὰ Δεσποτοθεομητορικὰ κοντάκια. Σὲ Παράρτημα, ὅμως, ἔχουν περιληφθεῖ — γιὰ διευκόλυνση τῶν ἱερέων — καὶ τὰ ἐπόμενα: Εὐχαὶ συγχωρητικαὶ ἐπὶ ἐξομολογουμένων, Παράγγελμα τοῦ Μεγ. Βασιλείου πρὸς ἱερέα, Τύπος τῆς κανονικῆς συμμαρτυρίας, Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ψάλλειν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, Ἀνάγνωσις εὐχῶν, Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελίου, Τελετουργικαὶ ἐπιπτώσεις (ἀπὸ τῆς καταργήσεως τῆς Βασιλείας) καὶ σχετικαὶ Εἰδήσεις περὶ νηστειῶν.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. Πρωτ. 4067
Διεκπ. 1479

Αθήνησι τῆ 18ῃ Δεκεμβρίου 1997

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2640

Πρὸς
Τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Τὸ ἀτακτον πανταχοῦ λυπηρὸν ἢ θεοφθόγ-
κος ἔφη φωνή· ὅπου γε ἀταξία, αὕτη φθορὰς
ἀπάσης ἐν πᾶσιν παραίτιος. Καὶ γὰρ τῇ ἀταξίᾳ
οὐ μόνον οἴκοι καὶ πόλεις, ἀλλὰ καὶ γένη καὶ
φυλαὶ ὀλόκληροι ἠφανίσθησαν. Ὅθεν καὶ λέγε-
ται τάξει συνεστάναι τὰ πάντα, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
μέχρι τῶν οὐρανίων ἀψίδων καὶ αὐτῶν τῶν
Νοερῶν Δυνάμεων ἢ τάξις ἀφικνεῖται, ὅθεν καὶ
διακοσμήσεις καὶ τάγματα νοερὰ κατὰ τὸν Ἱε-
ρομύστην Διονύσιον διανέμονται, χάριτι διαιρού-
μεναι καὶ εὐταξία συνισταμέναι τε καὶ διαδιδό-
μεναι καὶ ὡς εἴρηται, οὐ πόλεις, οὐ δῆμοι, οὐ
ναοὶ καὶ τεμένη, ἀλλὰ φυλαὶ καὶ γλώσσαι ἀτα-
ξία τῇ παγκαλέπῳ εἰς τὸ μηδὲν ἀτέχνως προὐ-
χώρησαν. Ἐντεῦθεν νόμοι, κανόνες καὶ διατά-
ξεις τὴν εὐταξίαν ὡς ζωοποιὸν συνιστώσι καὶ
τὴν ἀταξίαν ὡς φθοροποιὸν καταγγέλουσι.

Ὅθεν ἡ Διαρκῆς Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ μερί-
μνῃ Αὐτῆς, ἵνα τὰ πάντα κατὰ τάξιν καὶ εὐσχη-
μόνως τελῶνται καὶ εἰς σωτηρίαν τοῦ Χριστεπω-
νύμου Πληρώματος σκοπῶσι, ἐν τῇ Συνεδρία
Αὐτῆς τῆς 10ῆς ὑπερμεσοῦντος μηνὸς Δεκεμ-
βρίου ἐ.ἔ. εἰσηγήσει τῆς παρ' Αὐτῇ Συνοδικῆς
Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικῆς
Ἔργου, περὶ τοῦ τρόπου ἀναμεταδόσεως Ἱερῶν
Ἀκολουθιῶν ὑπὸ τῶν Μέσων Μαζικῆς Ἐνημε-
ρώσεως καὶ δὴ τῆς Θείας Λειτουργίας ἀπὸ τη-
λεοράσεως, ἀπαγορεύει μὲν τὴν ἐν τοῖς ἐφεξῆς
ἀναμετάδοσιν τῶν ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι τελουμέ-
νων, ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς ἔλλοχευῆ ὁ κίνδυνος ἀ-
ποϊεροποιήσεως τῶν ἱερωτέρων τῆς Θείας Μυ-
σταγωγίας καὶ δὴ ἐκείνης τοῦ Καθαγιασμοῦ τῶν
Τιμίων Δώρων, ἀφ' ἑτέρου οἱ χειρισταὶ τῶν μη-
χανῶν λήψεως, εἰσερχόμενοι εἰς τὸ Ἅγιον Βῆ-
μα, ἐνίοτε κινούμενοι ἐν ἀπροσεξίᾳ, ἀσεβῶσι,

προτρέπεται δὲ τὴν μετὰ φειδούς τηλεοπτικὴν
ἀναμετάδοσιν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, καὶ τοῦτο διὰ
τὴν πνευματικὴν οἰκοδομὴν τοῦ Χριστεπωνύμου
Πληρώματος καὶ μόνον.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΣΕΡΑΦΕΙΜ, Πρόεδρος
- † Ὁ Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
- † Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ
- † Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης ΙΕΡΟΘΕΟΣ
- † Ὁ Λευκάδος καὶ Ἰθάκης ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ
- † Ὁ Καρυστίας καὶ Σκύρου ΣΕΡΑΦΕΙΜ
- † Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘΕΟΦΙΛΟΣ
- † Ὁ Σερρών καὶ Νιγρίτης ΜΑΞΙΜΟΣ
- † Ὁ Μηθύμνης ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
- † Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ΕΥΔΟΚΙΜΟΣ
- † Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας ΧΡΥΣΟΣΤΟ-
ΜΟΣ
- † Ὁ Κίτρους καὶ Κατερίνης ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ
- † Ὁ Διδυμοτείχου καὶ Ὁρεστιάδος ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Ὁ Ἀρχιεπιγραμματεὺς
† Ὁ Διαυλείας Δαμασκηνὸς

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ, ἔκδοσις Η'
μὲ νέα στοιχειοθεσία, σχῆμα 12X17
ἐκατ., χρυσόδετο, σσ. 56.

Εὐχρηστο στοὺς ἱερεῖς καὶ ἱεροψάλ-
τες τευχίδιο, μὲ δίχρωμη ἐκτύπωση καὶ
εὐανάγνωστα γράμματα, περιέχει τὶς Ἀ-
κολουθίες τοῦ Ἀρραβῶνος καὶ τοῦ Γά-
μου, τὴν Εὐχή «ἐπὶ λύσιν στεφάνων τῇ
ὀγδόῃ ἡμέρᾳ», τὰ Κεφάλαια περὶ διγά-
μων, καὶ τὶς Ἀκολουθίες «εἰς Δίγαμον»
καὶ «ἐπὶ ἐπανασυστάσει Γάμου διαζευ-
χθέντων».

**ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ**

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

ΣΤΟΝ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ

ΔΙΟΝΥΣΙΟ Ν. ΨΑΡΙΑΝΟ

«Εἶπεν ὁ [Κύριος] Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἄν ἀποθάνῃ ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα».

(Ἰω. ια' 25-26)

Σεβασμιώτατε ἅγιε Δράμας, ἐκπρόσωπε τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμότατοι Ἀρχοντες τοῦ τόπου τούτου,

Εὐλογημένοι κληρικοί καὶ λαϊκοί, συγγενεῖς καὶ οἰκεῖοι,

Πλήρωμα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Σερβίων καὶ Κοζάνης.

Βαρύτατο τὸ πένθος. Βαρεῖα ἡ ψυχικὴ ἀτμόσφαιρα. Πένθιμες οἱ καμπάνες. Ἄκρα τοῦ ἀνοιχτοῦ τάφου σιωπὴ. Ραγισμένες καρδιές

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως
κ. **ΑΝΘΙΜΟΥ**

ἀπὸ μνήμες εὐγνωμοσύνης. Μάτια δακρυσμένα. Νεκρώσιμοι ὕμνοι. Εὐλαβικὸ προσκύνημα. Ἀσπασμὸς στὸ χαριτωμένο χέρι πὺν εὐλογεῖ ἀκόμη τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Πένθιμη πορεία πρὸς τὴν ἐπὶ γῆς τελευταία κατοικία. Ἐμεῖς ὅμως δὲν φρονοῦμε ὅπως «οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Καὶ στὸ μελαγχολικὸ τοῦτο μεσημέρι τῆς μακεδονίτικης πρωτεύουσας βλέπομε νὰ λάμπη γλυκειά, καταπόρφυρη ἡ ἐλπίδα τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου ἠχεῖ στὶς ψυχές μας· «ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἄν ἀποθάνῃ ζήσεται». Ἔτσι ἡ εἶδηση πὺν ἔφερε τὴν ἀγλὴ τῆς θλίψεως, παρεχώρησε τὴν θέση τῆς στὴ βεβαιότητα τῆς πίστεως γιὰ τὴν ἀνάσταση. Ὁ Δεσπότης μας τῶν Σερβίων καὶ τῆς Κοζάνης, ὁ ἐπίσκοπος Διονύσιος «οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα».

Ἀδελφοί μου,

Ὁ Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιος, κατὰ κόσμον Νικόλαος Ψαριανός, πρῶτος γόνος τοῦ ἱερέως Λεωνίδου καὶ τῆς πρεσβυτέρας Μαριγῶς πὺν ἐγέννησαν δεκαπέντε τέκνα, «ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ» τὸ πρῶτὸ τῆς 7ης Δεκεμβρίου 1997. Ἔτσι ὁ ἀοίδιμος Γέροντας ὑπηρέτησε ὡς Ἐπίσκοπος τὴν Ἐκκλησία τῆς Κοζάνης ἐπὶ σαράντα (40) χρόνια καὶ εἰκοσιεπτὰ (27) ἡμέρες ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐκλογῆς του.

Κατήγετο ἀπὸ τὴν νῆσο Ἄνδρο, ὅπου ἐγεννήθηκε τὴν 31η Μαρτίου 1912 καὶ διδάχθηκε τὰ πρῶτα γράμματα ἐκεῖ. Ἐρχόμενος στὴν Ἀθήνα ἐνεγράφη στὴ Βαρβάκειο Σχολὴ κατὰ τὰ ἔτη 1927-1931. Ὑπηρέτησε τὴν στρατιωτικὴ θητεία του στὸ ναυτικὸ, ὅπου συνεδέθη πνευματικὰ μὲ τὸν τότε ἀρχιμανδρίτη καὶ μετὰ ταῦτα ἀοίδιμο Μητροπολίτη Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιο Παπανικολόπουλο, ἄνδρα ἀσκητικὸ, αὐστηρὸ, ἀλλὰ καὶ μὲ πολλὴ παιδαγωγικὴ ἀγάπη γιὰ τὰ πνευματικὰ τέκνα του. Τὴν 27η Δεκεμβρίου τοῦ 1934 ἐχειροτονήθηκε Διάκονος ἀπὸ τὸν ἀοίδιμο Μητροπολίτη Ὑδρας Προκόπιο καὶ τὴν 4η Σεπτεμβρίου 1945 ἐχειροτονήθηκε Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν τότε Μητροπολίτη Μαντινείας καὶ μετὰ ταῦτα Κορινθίας Προκόπιο. Ἔλαβε τὸ πτυχίον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν τὸ ἔτος 1942. Ὑπηρέτησε ὡς Πρωτοσύγκελλος στὴν Τρίπολη τῆς Ἀρκαδίας ἀπὸ τὸ ἔτος 1945 καὶ τὸ 1949 ἐκλήθη ἀπὸ τὸν Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν Σπυρίδωνα στὴ θέση τοῦ Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Τὴν 22α Ἰουνίου 1952 ἐκλέγεται βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου μὲ τὸν τίτλον τοῦ Ρωγῶν. Ὁ γέρον Πρωκαθήμενος καὶ ὁ νέος Ἐπίσκοπος συνεργάσθηκαν δυναμικὰ, ἐκκλησιολογικὰ, ποιμαντικὰ καὶ ἐθνικὰ γιὰ τὸ πνευματικὸ

Ο άείμνηστος Μητροπολίτης Διονύσιος κατά την όμιλία του, την ήμέρα άνακηρύξεώς του ως έπιτ. Διδάκτορος τής Θεολογικής Σχολής τού Πανεπιστημίου Άθηνών (3.12.90).

συμφέρον τής Έκκλησίας και για τó καλό τού Έθνους.

Στις 19 Νοεμβρίου 1957 με την όμόθυμη γνώμη τής Ιεράς Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος εκλέγεται Μητροπολίτης Σεργίων και Κοζάνης, στις 11 Δεκεμβρίου άναγνωρίζεται ή εκλογή του και όρίζεται ή ένθρόνιση για τís 15 Δεκεμβρίου. Η Κοζάνη εκείνη τήν έποχή φαινόταν πιό μακρυνή και ό τόπος πιό άγνωστος, αλλά ό Έπίσκοπος άκουγε μέσα του όπως ό Άβραάμ τή φωνή τού Θεού «Έξελθε εκ τής γής σου και εκ τής συγγενείας σου και εκ τού οίκου τού πατρός σου και δεύρο εις τήν γήν, ήν άν σοι δείξω... και έση εύλογημένος και εύλογήσω τούς εύλογούντάς σε».

Άφοϋ συγκέντρωσε τά ύπάρχοντά του, μιá άξιόλογη βιβλιοθήκη, ένα άρμόνιο, και τά προσωπικά του είδη, ξεκίνησε, όπως ώρισε ό Θεός, για τή θέση του στις 14 Δεκεμβρίου 1957, ήμέρα Σάββατο, διασχίζοντας τήν Ελλάδα κατά μήκος. Στο ταξίδι τόν συνώδευε ό γέροντάς του, Μητροπολίτης Έδέσσης και Πέλλης Διονύσιος. Στάθμευσαν προς τó βράδυ στη Λάρισα, όπου διανυκτέρευσαν και τήν έπομένη, Κυριακή 15 Δεκεμβρίου, μιá καλοκαιρινή ήμέρα, ξεκίνησαν πάλι. Άνεβαίνοντας τó Σαραντάπορο, ό γέροντας Έδέσσης έ-

δειξε στόν Έπίσκοπο τή γή που ό πατέρας του περπάτησε καταταγμένος στο στρατό, ό όποίος προελαύνοντας τότε έλευθέρωσε τήν πατρίδα. Στα όρια τής Έπαρχίας κατέβηκαν, τού έδειξε τόν τόπο και τού είπε «αϋτή είναι ή έπαρχία σου».

Στις πόρτες τών Σεργίων ύποδέχθηκαν τó νέο Μητροπολίτη ό Δήμαρχος Κοζάνης Β. Ματιάκης, ό Στρατηγός τού έν Κοζάνη Σώματος Στρατού Άθ. Φροντιστής και ό Άρχιερατικός Έπίτροπος π. Κωνσταντίνος Γαζής. Στην είσοδο τής πόλεως όπου ύπήρχε μεγάλη έπιγραφή «Εύλογημένος ό έρχόμενος έν όνόματι Κυρίου», έγινε πάνδημη ύποδοχή. Ό λαός τής Κοζάνης εξέφραζε τήν εύσέβειά του και εκλείνε εκείνες τís στιγμές στην καρδιά του τόν Δεσπότη του. Ό νέος Μητροπολίτης σεβάστηκε αϋτόν τόν λαό και άνταποκρίθηκε στο αίσθημά του. Έγκαταστάθηκε στην Έπαρχία του άκλόνητος σαράντα τώρα χρόνια και τόν έποίμανε με τó πιό βαθύ αίσθημα εύθύνης. Γέρασε ύπηρετώντας τόν περιούσιο λαό τής Κοζάνης και έφυγε από άνάμεσά του και ως ό πατέρας και ως ό παππούς τής Κοζάνης, φορώντας τó τίμιο ράσο έξήντα τρία χρόνια.

Στήν εκβαση τής ζωής τού Γέροντος Έπισκόπου, παρὰ τήν άσκηθείσα άνθρωπίνη θέληση περιό τού άντιθέτου, ό Δωρεοδότης Χριστός τού προσέφερε ένα ποθητό επίγειο δώρο. Νά κοιμηθ ή έν Κυρίω ως «έν ενεργεία Μητροπολίτης» τής τοπικής Έκκλησίας τής Κοζάνης και όχι ως «πρώην», ένα χαρακτηρισμό δηλαδή που δέν τόν έπίστευσε ποτέ και δέν τόν ήθελε ούτε για τόν έαυτό του, ούτε για τούς άδελφούς του. Τό συντεταγμένο διάταγμα τής χηρείας τής Μητροπόλεως Κοζάνης θά μείνη για πάντα άδημοσίευτο.

Σαράντα χρόνια ποιμαντικής, πνευματικής και κοινωνικής έργασίας στην ίδια αϋτή ιερά Μητρόπολη είναι μιá μακροτάτη πορεία άγώνων και άγωνίας, χαράς και θλίψεως, έλπίδων και άπογοητεύσεων, ωραίων όραματισμών και διαψεύσεων. Έκράτησε όμως γερά τούς οϊακας τού σκάφους τής Έκκλησίας ό Μητροπολίτης Διονύσιος. Στιβαρός, άνδρο-

πρεπής, εϋστροφος, ὑπομονητικός, πρᾶος καὶ ἀποφασιστικός ἐποίμανε τὸν λαὸ τῷ Θεοῦ μὲ θεῖο φόβο καὶ ἀνθρώπινη σοφία.

Κρατώντας πάντοτε ἔντονο καὶ διαρκῆ τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τὰ γενικὰ προβλήματα τῆς Ἐκκλησίας μας, προσέφερε πολὺτιμες ὑπηρεσίες στὶς συνοδικὲς διαβουλεύσεις τῆς μικρᾶς καὶ τῆς μεγάλης Ἱεράς Συνόδου, ἀντλώντας τὶς ἀπόψεις του ἀπὸ τὴν ἀγιοπατερικὴ παράδοση καὶ τὴν ἱστορικὴ πείρα τοῦ παρελθόντος. Ἡ φήμη του γιὰ τὴν σοφία καὶ τὶς γνώσεις του ὑπῆρξε γενικὴ στὴν ἑλληνόφωνη Ὀρθοδοξία, ἀλλὰ καὶ πέραν αὐτῆς. Τὸ ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημά του καὶ ἡ βαθειὰ ἀγάπη του γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν διαποίμανση τοῦ λαοῦ τὸν ἀνεδείκνυε Ἱεράρχη παραδοσιακὸ καὶ ἐπίκαιρο. Τὰ κείμενά του περὶ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πρότυπα καὶ μνημειώδη. Ἡ διδασκαλία του περὶ τῆς ἐνορίας, ὡς κυττάρου τῆς Ἐκκλησίας, μοναδική.

Συμπυκνώνοντας τὰ χαρίσματα καὶ τὰ τάλαντα ποὺ συνεκέντρωνε ἡ προσωπικότητα τοῦ Μητροπολίτου Κοζάνης Διονυσίου θὰ ἔλεγα:

ΥΠΗΡΞΕ

- ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ γνήσια Ὀρθόδοξος.
- Ἐπιστήμων τῆς Θεολογίας ἐγκρατής.
- Λειτουργὸς τῶν ἱερῶν μυστηρίων ὑποδειγματικός.
- Κήρυκας τοῦ Θείου Λόγου ἐποικοδομητικὸς καὶ ἐπιδέξιος.
- Συγγραφεὺς θεολογικῶν πραγματειῶν καὶ κειμένων δεινότατος.
- Γνώστης τῆς θύραθεν σοφίας εὐρύτατος.
- Θεράπων τῆς Μουσικῆς ἄριστος.
- Ἐμπνευστὴς τῆς διὰ τῶν ἔργων ἀγάπης ἐφευρετικός.
- Διδάσκαλος τοῦ ἱεροῦ κλήρου μεθοδικός.
- Χειριστὴς τῶν μορφῶν τῆς γλώσσης ἑξαίρετος.
- Ὁδηγὸς τοῦ προσωπικοῦ του βίου ΑΝΕΠΙΛΗΠΤΟΣ.
- Ἄνδρας ἐθνικὸς μὲ γνήσιο αἶσθημα φιλοπατρίας.

Τὰ ἰδιώματα αὐτὰ ἔδωκαν αἴγλη καὶ τιμὴ στὸν Ἱεράρχη καὶ ἀνταντακλοῦσαν εὐεργετικὰ μὲσω τοῦ μητροπολιτικοῦ τίτλου στὸν ὠραῖο λαὸ τῆς Κοζάνης καὶ τῆς ὅλης ἐπαρχίας τῆς.

Θὰ ἐξειδικεύσω τὸν λόγο μόνο στὰ γραπτὰ κείμενά του ποὺ εἶναι καὶ ἡ εἰκόνα τῆς ἐσωτερικῆς του εὐταξίας καὶ τῆς καθαρότητος τῆς ψυχῆς του.

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Κοζάνης Διονυσίου εἶναι μιὰ ἐκτεταμένη πνευματικὴ παραγωγή, ἕνας σπάνιος καρπὸς διδακτικῆς προσφορᾶς καὶ ποιμαντικῆς διακονίας, μιὰ πρότυπη καὶ πρωτότυπη δημιουργικὴ πορεία. Τὸ ἔργο αὐτό, ἀκέραια ὀρθόδοξο, φέρει τὴν προσωπικὴ σφραγίδα καὶ τὸν ἐκκλησιαστικὸ χαρακτήρα τοῦ δημιουργοῦ του. Παρουσιάζει μιὰ ἐννοιολογικὴ ἀνέλιξη καὶ μιὰ συνεχῶς προϊοῦσα θεολογικὴ σκέψη, ὅπου ἡ ἐννοια καὶ ἡ σκέψη, στηριζόμενες στὶς πηγές τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως καὶ ἐκτεινόμενες στὴν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς τους, ἀπέβλεπαν σταθερὰ στὴν ἀναγωγή τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν κόσμο στὴν Ἐκκλησία, ἀπὸ τὴν βιοτικὴ μέριμνα στὸ θυμίαμα τῆς λατρείας, ἀπὸ τὰ ἐπίγεια στὰ οὐράνια. Ὁ λογισμὸς τοῦ Κοζάνης ἦταν σίγουρος καὶ σταθερός. Ξεκινοῦσε ἀπὸ τὴν ἀφετηρία τοῦ θεϊκοῦ - ἱεροῦ Λόγου, ντυνόταν μὲ τὸν μανδύα τῆς Παραδόσεως, ὑποκλινόταν μπροστὰ στὴν αἰώνια Ἐκκλησία, συνελάμβανε τὰ μηνύματα τῶν ἀνθρωπίνων προβληματισμῶν καὶ ἐβημάτιζε πρὸς τὸ αἴσιο τέρμα μιᾶς ζωῆς γεμάτης καὶ παραδομένης στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ. Ὅλα αὐτὰ τὰ στοιχεῖα εἶναι πηγαῖα καὶ ἀληθινά.

Τὸ λεκτικὸ περίβλημα τῆς σκέψεώς του ἦταν δωρικὸ χαρακτήρα, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ διαθέτει μιὰ ἀμεσότητα ἐπιρροῆς στὸν ἀκροατὴ ἢ στὸν ἀναγνώστη. Δεξιότηχης στὸν χειρισμὸ τοῦ γραπτοῦ λόγου ὁ Κοζάνης ἐγνώριζε πότε ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσῃ ποιητικὸ ὕφος καὶ πότε τὴν λιτὴ διδασκαλία. Ἡ ἐνδιάθετη ποιητικὴ ἰκανότης του ὑποτάσσεται στὴ λογικὴ τῶν ἐννοιῶν καὶ τῆς ἐπαγωγικῆς μεθόδου, γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἄμεσα ὁ στόχος τῆς διδασκαλίας. Ποιητικὰ ἔγραφε μόνον ὅταν ἤθελε καὶ ὅταν ἔπρεπε. Δὲν ἐδανείζετο εὐκόλα

ιδέες από άλλους, ενώ τὰ θέματα τῶν συγγραφῶν του ἦταν καὶ θέματα τῶν προφορικῶν συζητήσεών του. Ἡ ἀναφορά του στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ποιμαντικὰ θέματα ἦταν διαρκῆς καὶ ἐνίοτε μονότονη στὶς ἀναφορὲς του. Ὅποιος ἐγνώριζε τὸ φρόνημά του ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκη νὰ τὸν ἀκοῦη διδασκόμενος. Ὁ Κοζάνης προσέδιδε στὸ γραπτὸ λόγο του μιὰ ἀσυνήθιστη ἐννοιολογικὴ πειθαρχία, ἐνῶ ἐξωτερικὰ παρεῖχε τὴν εἰκόνα τοῦ μέτρου ποὺ ὁ ἴδιος ἐπέβαλε. Οἱ συγγραφές του μὲ τὶς μετρημένες καὶ ἰσομεγέθεις παραγράφους καθρέπτιζαν τὴν εἰκόνα τῆς τάξεως τῆς σειρᾶς καὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν δοκιμίων του. Ὁ Κοζάνης Διονύσιος, ὁ λειτουργὸς καὶ ποιμένας, ὁ συγγραφέας καὶ διδάσκαλος, διέθετε τὸ πιὸ ὀργανωμένο θεολογικὸ σπουδαστήριον καὶ τὴν ἀρτιότερη βιβλιοθήκη γιὰ μελέτη καὶ συγγραφή. Εἶμαι αὐτόπτης μάρτυς τοῦ κόπου καὶ τοῦ μόχθου του, τῆς ἐπιθυμίας καὶ τοῦ ἀγῶνα του, νὰ διαβάσῃ, νὰ μάθῃ, νὰ ἀντιληφθῇ, νὰ σχολιάσῃ, νὰ σημειώσῃ, νὰ γράψῃ καὶ νὰ ἀνακοινώσῃ «ἐπ' Ἐκκλησίας», ὅ,τι ὑπηρετοῦσε τὸν κλῆρο καὶ τὸν λαὸν στὴν κατανόηση τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας καὶ στὴν οἰκείωση τῆς δωρεᾶς τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. Ὅπως ἡ συγκρότηση τῆς βιβλιοθήκης του ἄρχισε ἀπὸ τὰ ἀπλὰ Κυριακοδρομία γιὰ νὰ φθάσῃ σήμερον σὲ ὅ,τι καλύτερο διαθέτει ἡ θεολογικὴ γραμματεία, ἔτσι καὶ ἡ συγγραφικὴ - διδακτικὴ παραγωγή του ξεκίνησε ἀπὸ ἓνα γραπτὸ δακτυλογραφημένο κήρυγμα ποὺ ἔμπαινε στὸν πίνακα τῶν Ἀνακοινώσεων τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἀγίου Παύλου ὁδοῦ Ψαρῶν τῶν Ἀθηνῶν, γιὰ νὰ φθάσῃ στὶς πολυσέλιδες μεθοδικὲς καὶ βαθυνούστατες ἐκδόσεις τῆς δεκαετίας 1980-1990. Εἶναι νὰ χαίρεσαι καὶ νὰ θαυμάζεις αὐτὴν τὴν πορεία. Εὐχυσθε καρπὸς ἐπίμονης δουλειᾶς καὶ ἀπόδειξη τῆς Δωρεᾶς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος στὸν τίμιον ἐργάτη τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐλογημένο πλήρωμα τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς Κοζάνης, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί,

Εἶχατε τὸ προνόμιον νὰ σᾶς ποιμαίνῃ ἐπὶ σαράντα χρόνια ἓνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἐπισκόπους τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας. Αἰσθανθή-

κατε τὸ πνεῦμα του, εἶδατε τὰ ἔργα του, ἐνοιώσατε τὴν ἀγάπη του, ἀντελήφθητε τοὺς ἱεροὺς σκοποὺς του γιὰ τὶς ψυχές σας. Ἐγεμίσατε τοὺς Ναοὺς ποὺ σᾶς ἔκτισε καὶ ἀγκαλιάσατε τὰ ἱδρύματα ποὺ ἀνήγειρε. Κυττάξατέ τον καὶ τώρα. Φεύγει ἡρεμος καὶ εἰρηνικὸς γιὰ τὴν Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Φεύγει πτωχὸς, πρᾶος, ἄδολος, ἄκακος, ἀκτῆμονας, εὐλαβικὸς ἰκέτης καὶ στὸν Οὐρανὸ γιὰ ὄλους μας. Τὸ ἁγιασμένο χέρι του εὐλογεῖ τὸ ποίμνιό του. Εὐλογεῖ τὰ πνευματικὰ τέκνα του, ἐπισκόπους, πρεσβυτέρους, διακόνους, μοναχοὺς καὶ λαϊκοὺς. Εὐλογεῖ τοὺς οἰκειοὺς καὶ συγγενεῖς του, καὶ ἐξαιρέτως τὴν οἰκογένεια τῶν ἀδελφῶν του Ἰωάννου καὶ Στέλλας Δημοπούλου, ποὺ «περικράτησαν» τὸ γῆρας του, ποὺ ἀνέπαυσαν καὶ ἀπάλυναν τοὺς ἐκ τῶν νοσημάτων πολλαπλοὺς πόνους του.

Πολυσέβαστε Γέροντά μας, πατέρα μας καὶ ἀδελφέ μας,

Πρὸ τοῦ ἱεροῦ σκηνώματός σου, ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὑποκλινομένη, ἀσπάζεται τὸ τίμιον καὶ ἱερὸν μέτωπό σου εὐχομένη Καλὴν Ἀνάστασιν. Ὁ ἱερὸς κληρὸς καὶ ὁ εὐσεβὴς λαὸς τῆς λατρευτῆς Μητροπόλεώς σου Σερβίων καὶ Κοζάνης, κλίνει γόνυ εὐλαβείας, σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης, ἀσπάζεται τὴν εὐλογημένην δεξιὰν σου καὶ ἐκζητεῖ τὶς τελευταῖες ἐπὶ γῆς εὐχές σου καὶ τὶς ἐν Οὐρανοῖς αἰώνιες προσευχές σου. Πορεύου καὶ ἀναπαύου, Πατέρα μας, στὴν εἰρήνην καὶ στὴν ἀγάπην τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ. «Ποιμάνας τὸ ἐν ἡμῖν ποίμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοπῶν μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκουσίως, μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, μηδὲ ὡς κατακυριεύων τῶν κληρῶν, ἀλλὰ τύπος γενόμενος τοῦ ποιμνίου, καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κομει τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον» (Α' Πέτρου, ε' 2-5). Ἀμήν.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

έορτασμού 30ετούς Ποιμαντορίας του Σεβ. Μητροπολίτου Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης κ. ΙΕΡΟΘΕΟΥ

(Ύδρα, 4 Οκτωβρίου 1997)

Η ιστορική Ύδρα, έδρα της Ίερās Μητροπόλεως Ύδρας, Σπετσών και Αιγίνης, κατά την ημέρα της έπετειού των σεπτών Όνομαστηριών του πολιοῦ Ποιμενάρχου της κ. Ίεροθέου γιόρτασε λαμπρά, με πνευματική έξαρσι και συγκινητικές εκδηλώσεις, την τριαντάχρονη Άρχιερατεία του τιμημένου Μητροπολίτου της.

Κατά την έπιθυμία και παράκλησι του Σεβασμιωπάτου δέν έστάλησαν έπίσημες προσκλήσεις και ό έορτασμός περιωρίσθηκε στα καθαρώς εκκλησιαστικά πλαίσια: Θ. Λειτουργία-Εύχαριστιακή Πνευματική Τράπεζα και στη συνέχεια παράθεσις ύλικής τράπεζας, που στη μοναστηριακή ζωή είναι άλληλένδετες, προηγείται ή πνευματική και άκολουθει ή ύλική.

Τό έσπέρας της προτεραίας έψάλη πανηγυρικός Άρχιερατικός Έσπερινός με Άρτοκλασία, κατά τον όποιο χοροστάτησε ό Σεβ. Άρχιεραματευς της Ίερās Συνόδου της Βουλγαρικής Έκκλησίας κ. Γελάσιος και συγχοροστάτησαν οι παρευρεθέντες για να τιμήσουν την εύσημο έπέτειο της 30ετίας Σεβ. Μητροπολίται: Σταγών και Μετεώρων κ. Σεραφείμ, Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, Λέρου Καλύμνου και Άστυπαλαίας κ. Νεκτάριος και Θεοφ. Έπίσκοπος Τραχείας κ. Παύλος, μαζί με τον σεπτό Ποιμενάρχη μας κ. Ίεροθέο. Τόν Θ. λόγον εκήρυξε ό Σεβ. Λέρου κ. Νεκτάριος, ό όποιος έξήρε τό έορταζόμενο γεγονός και την προσωπικότητα του τιμωμένου Ίεράρχου, ως και τον σύνδεσμο της άγάπης του άγίου Ύδρας με τους Δωδεκανησίους.

Κατά την κυριώνυμη ημέρα της ξεχωριστής αυτής γιορτής για τα εκκλησιαστικά Ύδραϊκά χρονικά έτελέσθη στον Καθεδρικό Ί. Ναό — Ίστορικό Μοναστήρι της Παναγίας της Ύδρας — Άρχιερατικό συλλείτουργο, προεξάρχοντος του άγοντος τα όνομαστήρια και την έπέτειο Ίεράρχου μας και συλλειτουργούντων όλων των προμνημονευθέντων άγίων Άρχιερέων με πλειάδα Ίερέων και Διακόνων (της Ί. Μητροπόλεως μας και παρεπιδημούντων). Την ώρα του Κοι-

νωνικού εκήρυξε έμπνευσμένα τό Θείο λόγο ό άγιος Δημητριάδος και άναφέρθηκε πρώτα στον έορταζόμενο άγιο Ίερόθεο, που μεταξύ άλλων τον χαρακτήρισε ως την «ένσάρκωσιν του προσώπου του Θεανθρώπου Ίησού Χριστού μέσα στην Ίστορία και μέσα στην καθημερινή πραγματικότητα» και άκολούθως στον τιμωμένο Έπίσκοπό μας, που «φέρει τό όνομα του άρχαίου αυτού Πατρός της Έκκλησίας, αλλά και υποστασιάζει εδώ εις την σύγχρονον έποχήν τό παράδειγμα ένός γνησίου έπισκόπου της Έκκλησίας, ό όποιος μάς στεριώνει τις έλπίδες» (σαν τον όμώνυμο άγιο προστάτη του).

Σκιαγραφώντας έπιτυχέστατα την προσωπικότητα και άποτιμώντας την πολύπλευρη προσφορά και διακονία του ειπε μεταξύ άλλων: «*Διαβάζοντας κανείς σήμερα τον ένθρονιστήριον λόγον του, βλέπει ότι ήλθε εδώ με χρηστές έλπίδες. Και ήλθε εδώ για να τηρήση του κανόνες της Έκκλησίας, για να δώση μιá θεϊκή μαρτυρία παρουσίας του Άγίου Πνεύματος εις την ζωήν της τοπικής Έκκλησίας. Και βεβαίως σε όλα αυτά έπιβεβαιώθηκε, αλλά και διαψεύστηκε. Έπιβεβαιώθηκε γιατί στο άκέραιο έξεπλήρωσε τις ύποσχέσεις και τις επαγγελίες του, και διαψεύστηκε γιατί τις υπερέβαλε, γιατί προσέφερε πολύ περισσότερο από εκείνα τα όποια έπηγγέλθη. Γιατί κατέστη ό Άγγελος του Θεού και της Έκκλησίας εις τον τόπον αυτόν τον εύλογημένον, τον ιστορικόν με αυτό τό βάρος της ιστορίας, ή όποία τον βαρύνει. Και έθεσε την χείρα επί τό άροτρον. ό άνθρωπος του Θεού, ό άνθρωπος που υπήρξε αυστηρός εις τον έαυτόν του και έπεικής εις τους άλλους. Γνωρίζετε όλοι, και έμεις τό γνωρίζομεν καλύτερα, πόσον άσκητικός είναι ό Έπίσκοπός σας, πόσον άνθρωπος της προσευχής, πόσον άνθρωπος των Άποστολικών και Πατερικών δραματισμών είναι ό σεπτός Ποιμενάρχης σας...».*

Όλίγον προδ της Άπολύσεως άπένειμε τό όφφίκιο του Πρωτοπρεσβυτέρου στον Αϊδεσιμολ. έφημέριο του Ί. Ν. Άγ. Νικολάου Αιγίνης

π. Δημήτριο Μαλτέζο για την 30ετή περίπου εφημεριακή του διακονία και μετά ταύτα ακολουθήσε ή προσφώνησις του Δημάρχου Ὑδραίων Κων/νου Ἀναστοπούλου πρὸς τὸν σεπτὸν Ποιμενάρχην μας, στήν ὁποία διερμήνευσε τόσο τὰ προσωπικά του αἰσθήματα τιμῆς και σεβασμοῦ στο πρόσωπο και τὴν ἀνεκτίμητη προσφορὰ του Σεβασμιωτάτου, ὅσο και τὰ του Δημοτικοῦ Συμβουλίου, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων: «*Βαθεῖα αἰσθήματα τιμῆς και σεβασμοῦ, ἀλλὰ και κάποιο μεγάλο ἐπιτακτικὸ χρέος ἀπέναντι στον πολιοῦ και καταξιωμένο στις συνειδήσεις και τις καρδιές ὄλων μας ἅγιο Ποιμενάρχη μας Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ὑδρας, Σπετσῶν και Αἰγίνης κ. Ἱερόθεο ὑπαγόρευσαν τὴν ὀργάνωση ἀπὸ πλευρᾶς Δημοτικῆς Ἀρχῆς τῶν ἑορταστικῶν ἐκδηλώσεων για τὰ 30χρονα τῆς Ἀρχιερωσύνης του Δεσπότη μας (1967-1997) και γι' αὐτὸ παμψηφεί και ὁμόφωνα τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο υἰοθέτησε τὴν εἰσήγηση και πρότασή μου για τιμητικὲς ἐκδηλώσεις και ἔκδοση χαριστηρίου Τόμου...».* Ἐπειτα ἀφοῦ εὐχαρίστησε ὀνομαστικά ὄλους τοὺς συνεργάτας του Τόμου και τὴν Ἐπιτροπὴ ἐκδόσεως τὸν ἐπέδωσε στον Μητροπολίτη μας.

Ὁ Σεβασμιώτατος ἀπαντῶν ἐν συγκινήσει ἀπηύθυνε πρωτίστως λόγους εὐχαριστίας και δοξολογίας πρὸς τὸν Παντευεργέτην και Παντουργὸν Κύριον και Θεὸν ἡμῶν, τὸν Δοτῆρα πάσης εὐλογίας και παντὸς ἀγαθοῦ και ἀκολουθῶς ἀφοῦ ἐν βαθεῖα ταπεινώσει ὁμολόγησε τὴν σμικρότητα και τὴν ἐλαχιστότητά του και εὐχαρίστησε τοὺς παρισταμένους ἁγίους Ἀδελφοὺς και συλλειτουργοὺς του Ἀρχιερεῖς ὡς και τὸν Ἱερὸν Κλῆρον, τοὺς ἄρχοντας και τὸν λαὸν για τὴν συμπαράστασίν των εἰς τὸ ποιμαντικὸν ἔργον, ἐκζητήσας συγχώρησιν διὰ τυχὸν σφάλματα, ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας στον κ. Δήμαρχον και τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο ὀνομαστικά για τὴν προσγινομένη τιμὴ και τὴν ὄλη διοργάνωσι τιμητικῶν ἐκδηλώσεων.

Στὸ τέλος ἡ ἐκλεκτὴ χορωδία του διακεκριμένου Μαῖστορος τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς και Καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου κ. Γρηγ. Στάθη, ἡ ὁποία ἔψαλε μελωδικώτατα καθ' ὄλην τὴν λατρευτικὴν ἐκδήλωσιν και ἐλάμπρυνε ἰδιαίτερος τὴν πανηγυρικὴ αὐτῆ ἡμέρα, ὠλοκλήρωσε τὸν λειτουργικὸ της ρόλο με τὸν πολυχρονισμὸν του πολιοῦ και ἐκλεκτοῦ Ἱεράρχου μας.

* * *

Ἡ ὥρα του γεύματος. Παρεκάθησαν οἱ Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς (μεταξὺ τῶν ὁποίων και ὁ ἅγιος Πειραιῶς Καλλίνικος και ὁ ἅγιος Χριστουπόλεως κ. Πέτρος, πὸν κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἀφίχθησαν), οἱ κ.κ. Βουλευταί, ὁ κ. Ἀντινομάρχης, ὁ κ. Δήμαρχος Ὑδρας με τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο και οἱ Δήμαρχοι τῶν πόλεων τῆς Μητροπολιτικῆς Περιφερείας μας, οἱ λοιπὲς τοπικὲς Ἀρχὲς και οἱ φορεῖς τῆς νήσου, ὁ Ἱερὸς Κλῆρος και ὁ χορὸς τῶν ψαλτωδῶν, ἐκπρόσωποι ὄλων τῶν ἱερῶν Μονῶν τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας μας και πολλοὶ ἄλλοι.

Τὴν ὥρα του ἐπιδορπίου ἡ συγκροτημένη χορωδία ἔψαλε ἐπικαίρους ἐκκλησι. ὕμνους και ἄσματα και μετὰ ταῦτα ἄρχισαν οἱ προσφωνήσεις - χαιρετισμοί.

Πρῶτος ὠμίλησε ὁ ἀρχαιότερος τῶν προσελθόντων εἰς τὴν «πασχάλιον» αὐτὴν χαρὰν Σεβ. Μητροπολίτης Σταγῶν κ. Σεραφεῖμ, ὁ ὁποῖος συμπληρώνοντας τὴν μεστήν προσομιλίαν τῆς βραδυνῆς - χθεσινῆς τραπέζης προσέθεσε: «*Θέλω νὰ πῶ ἀπλῶς ὅτι τὸ ἔργο τὸ ὁποῖο ἐπετέλεσε ὁ σήμερον τιμῶμενος Μητροπολίτης Ὑδρας και φίλτατος ἀδελφὸς κ. Ἱερόθεος ἦτο ἔργο ἐλπίδας και ἀγάπης περισσῆς πρὸς τὸν λαὸ του Θεοῦ. Του εὐχομαι χρόνια πολλά, νὰ του δίδῃ ὁ Θεὸς υἰείαν για νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πολὺπλευρο ἔργο τὸ ὁποῖο ἔγινε μέσα στήν Ὑδρα και σ' ὄλα τὰ νησάκια τῆς περιοχῆς και τὸ ὁποῖο ἔργο ἀντανακλᾷ σ' ὄλη τὴν Ἐκκλησία. Σήμερα πὸν γιορτάζει τὰ 30 χρόνια και τὸν τιμᾶμε με πολλὴ ἀγάπη και με πολλὴ χαρὰ, αὐτῆ ἡ ἀγάπη μας και ἡ τιμὴ στο πρόσωπόν του ἀντανακλᾷ σ' ὄλη τὴν Ἐκκλησία. Του εὐχομαι χρόνια πολλά, εὐλογημένα και πάντα καρποφόρα».*

Ἐπειτα ὁ λόγος ἐδόθη εἰς τὸν ὁμορον Μητροπολίτην Πειραιῶς κ. Καλλίνικον, ὁ ὁποῖος εἶπε μεταξὺ ἄλλων: «*Ἐχω τὴν χαρὰ και τὴν εὐτυχία νὰ γνωρίζω τὸ ἅγιο Ὑδρας 48 χρόνια, 50 χρόνια, ἀπὸ τότε πὸν εἶμασταν λαϊκοί. Διεκρίνετο πάντα για τὸν αὐστηρὸ τρόπο ζωῆς του. Τὸν ὑπερβολικά, δυστυχῶς, αὐστηρό. Μία ὑπερβολὴ ἔκανε πάντοτε: ἦταν, εἶναι ὑπερβολικά ἀσκητικός. Εἶναι ἀνεκτιμήτου ἠθους, ἀκτινοβολίας πνευματικῆς και δραστηριότητος. Τὸν σέβονται οἱ πάντες. Ὅταν ἦταν Πρωτοσύγκελλος εἰς τὴν Πάτρα, εἶχε τὴν φήμη στο λαὸ ὡς ἅγιος, γι' αὐτὸ τὸν θεωρῶ σέμνωμα τῆς Ἐκκλησίας,*

τὸν σέβομαι, τὸν ἀγαπῶ πάρα πολὺ — μιὰ ὁλόκληρη ζωὴ τὸν ξέρω. Εὐχόμαι νὰ τοῦ δίδῃ ὁ Θεὸς δύναμι καὶ υἰεία, νὰ τοῦ προσθέτει χρόνια νὰ συνεχίσῃ τὴν ἐπιτυχημένη καὶ καρποφόρο διακονία του καὶ τὴν πολύτιμη προσφορά του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν...».

Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἅγιος Λέρου κ. Νεκτάριος, συμπληρώνοντας ὅσα εἶπε στὸ θεῖο κήρυγμα τοῦ ἑσπερινοῦ, προσέθεσε μεταξὺ ἄλλων: «Σεβασμιώτατε, ὅλη σας τὴ ζωὴ εἴσαстан θεόφιλος γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς σᾶς ἔκανε θεοδύναμο, θεοστήρικτο, θεοδόξαστο. Ἐμεῖς οἱ ἀκρίτες τῆς Δωδεκανήσου αἰσθανόμαστε ἰδιαιτέραν εὐγνωμοσύνην στὸ πρόσωπό σας. Ἐξήγησα καὶ ἐχθὲς τὸ βράδυ τοὺς λόγους, γι' αὐτὸ ἐπιτρέψτε μου ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς τόμους ποὺ σᾶς ἔφερα, τῆς Καλύμνου καὶ τῆς Ἀστυπάλιας, γιατί ξέρω τὴν ἀγάπη σας πρὸς τὸν Τόμο τῆς Λέρου... ἐπιτρέψατέ μου νὰ σᾶς προσφέρω **«σεπτὴ Πατριαρχικὴ ἐπινεύσει»** χρυσοῦν Σταυρὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Δωδεκανήσου γιὰ τὴν ἀγάπην σας καὶ γιατί μᾶς φέρατε τὸ καύχημα τῆς Ὑδρας καὶ τὸν δικὸ μας δρομοδείκτη, τὸ Λεῖψανο τοῦ ἀγ. Κωνσταντίνου τοῦ Ὑδραίου καὶ τὸ προσκυνήσαμε τότε ὅλοι στὴ Ρόδο. Ἄλλη μιὰ φορὰ σᾶς εὐχαριστοῦμε πολὺ».

Κατόπιν ὠμίλησε ὁ ἅγιος Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας Μητροπολίτης κ. Γελάσιος, ὁ ὁποῖος ἦτο κομιστὴς Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Γράμματος μὲ εὐχὲς ἀπὸ τὴν Βουλγαρικὴ Ἐκκλησία γιὰ τὸν ἑορτάζοντα καὶ τὶς εὐχαριστίες τοῦ Ὁρθόδοξου Βουλγαρικοῦ λαοῦ, δι' ὅσα ἡ Τοπικὴ μας Ἐκκλησία προσέφερε σ' αὐτόν.

Ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Τραχείας κ. Παῦλος στὴν ἐγκάρδια, ὅπως πάντα προσφώνησι, ἀφοῦ δόξασε καὶ εὐχαρίστησε τὸν Τριαδικὸ Θεὸ γιὰ τὴν συμμετοχὴ του σ' αὐτὴ τὴν πνευματικὴ γιορτὴ ἐτόνισε: «Σεβασμιώτατε, δὲν εἶστε τόσον ἐσεῖς ποὺ μᾶς συγκεντρώσατε ἐδῶ, ἀλλὰ τὸ ἅγιο Πνεῦμα μᾶς συναξε γύρω σας τὴ μεγάλη αὐτὴ ἡμέρα» καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἀναφορὰ του στὴν 20ετὴ γνωριμία του μὲ τὸν Σεβασμιώτατο — καθ' ἣν διέκρινε στὴν προσωπικότητά του «μιὰ πατερικὴ ζωὴ» — πρόσθεσε: «ἡ παρουσία σας στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἶναι δῶρο Θεοῦ. Ὅταν ἐξελέγητε πρὸ 30ετίας, ὁ ἅγιος Νεκτάριος ἐνέπνευσε τὴν τότε Ἱ. Σύνοδο καὶ

τὸν Ἀρχιεπίσκοπο γιὰ τὴν ἐκλογή σας καὶ Ἐκείνος σᾶς ὀδηγεῖ καὶ σᾶς περιφρουρεῖ. Καὶ ὁ ἅγιος νεομάρτυς Κωνσταντίνος συνέβαλε στὴν ἐκλογή σας καὶ ἡ Παναγία μας. Καὶ ἐκ μέρους τῶν Χριστιανῶν τῆς Εὐρώπης παρέχεται ἡ μαρτυρία ὅτι εἴσθε ἀνοικτὸς πρὸς αὐτοὺς μὲ τὴν πλουσία χριστιανικὴ σας ἀγάπη...». Καὶ κατέληξε: «Δόξα τῷ Θεῷ τῷ δόντι εἰς τὸν Σεβασμιώτατον τοιαύτην πνευματικότητα καὶ τῷ χαρισμένῳ (τὸν Σεβασμιώτατον) εἰς τὴν Ἐκκλησίαν».

Τοὺς ἐπισκοπικοὺς χαιρετισμοὺς συνέκλεισε ὁ νεώτερος κατὰ τὰ πρεσβεία τῆς Ἀρχιερωσύνης Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Χριστουπόλεως κ. Πέτρος, ἐκδηλώσας τὴν τιμὴν, τὴν ἀγάπην καὶ τὸν σεβασμὸν του πρὸς τὸν τιμώμενον Ἱεράρχην καὶ τὸ ἔργον του καὶ ἐκφράσας θερμὰ συγκαρητήρια πρὸς τὸν κ. Δήμαρχον καὶ τὸ περὶ αὐτὸν Δημοτικὸ Συμβούλιο. Ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Τσεχοσλοβακίας Δωροθέου κ. Ρακιντζάκης ἐξέφρασε τὰς ὀλοθέριμους εὐχὰς τοῦ γεραροῦ τούτου Προκαθημένου.

Τὸν λόγον, ἀκολούθως, ἔλαβε ὁ Δημοτικὸς Σύμβουλος καὶ ἐπὶ 27ετίαν Γραμματεὺς καὶ συνεργάτης τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Εὐστάθιος Γεώργας, ὁ ὁποῖος ἐπλεξε τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἑορτάζοντος, εἰπὼν μεταξὺ ἄλλων τὰ ἀκόλουθα: «ἡ σημερινὴ ἐκδήλωση δὲν εἶναι μιὰ τυπικὴ ἐκφραση εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Μητροπολίτην τῆς Ἐπαρχίας μας, ἀλλὰ εἶναι οὐσιαστικὸ ξεχείλισμα ἀπειροῦ σεβασμοῦ, νύκνης ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ ἱεροῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἐπὶ 30 ἔτη ἀναλίσκεται μὲ πνεῦμα αὐταπάρνησης στὸν ἅγιο αὐτὸ τόπο, γιὰ τὴν πνευματικὴν πρόοδο καὶ τὴν κατὰ Θεὸν προκοπὴν ὅλων μας... Νοιώθουμε τὴν ἀνάγκη νὰ τοῦ ἐκφράσουμε τὴν εὐγνωμοσύνην μας, γιατί ὅλα τὰ χρόνια μὲ τὴν προσωπικότητα, τὸ μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς του, τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρα του, τὸ Ἑλληνορθόδοξο φρόνημά του, τὴ σταθερότητα τῶν θέσεών του, ἰδιαίτερα σὲ θέματα πίστεως, τὴ συνέπεια τῶν λόγων καὶ τῶν ἔργων του, τὴ μαχητικότητα, τὴ διορατικότητά του, τὶς πρωτοπόρες ιδέες του, τὴν πολυεπίπεδη κατάρτισή του, μᾶς ἐμπνέει, μᾶς διδάσκει καὶ μᾶς καθοδηγεῖ...».

(Ἀπὸ τὴν Ὁργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τῶν τιμητικῶν ἐκδηλώσεων)

(Συνεχίζεται)

Η ΠΡΩΤΗ ΠΑΝΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΙΕΡΑΠΟΣΤΟΛΙΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (2-7 Δεκεμβρίου 1997)

Ο 20ός αιώνας αποδείχθηκε ιδιαίτερα σημαντικός για την Ορθοδοξία στην Αφρική. Στόν αιώνα που τελειώνει σέ δύο χρόνια, ό σπόρος τής Ορθοδοξίας όχι μόνο φύτρωσε και ριζώθηκε στά εύφορα χώματα τής Μαύρης Ήπειρου, αλλά έγινε και «δένδρον μέγα» (Λουκ. ιγ' 19), κάτω από τούς κλάδους τού

Τού Θεοφ. Έπισκόπου Άχελώου κ. **ΕΥΘΥΜΙΟΥ**

όποιου άρχισαν νά «κατασκηνώνουν» ή μία μετά την άλλη οί Χώρες τής Αφρικής!

Τά γεγονότα που σχετίζονται με την διάδοση και ανάπτυξη τής Ορθοδοξίας στην Αφρική και σημάδεψαν τόν 20όν αιώνα είναι κυρίως τά εξής:

Πρώτον, ή θαυμαστή όντως **αναζήτηση και ανακάλυψη τής Ορθοδοξίας** από μιá μικρή ομάδα νεαρών Αφρικανών, γύρω στά 1930. Η αναζήτηση αυτή σημάδεψε τó πρώτο μισό τού αιώνα μας. Τό χαρακτηριστικό στην περίπτωση αυτή είναι ότι ή διάδοση τής Ορθοδοξίας στις Χώρες που βρισκονται κάτω από τή Σαχάρα, δέν έγινε με τόν κλασικό ιεραποστολικό τρόπο, αλλά **οί Αφρικανοί μόνοι τους** αναζήτησαν και ανακάλυψαν την Ορθοδοξία.

Ένα άλλο γεγονός που σημάδεψε τó δεύτερο μισό τού αιώνα μας, ήταν ή **ανάπτυξη τής Ορθοδοξίας στις διάφορες Χώρες τής Αφρικής**. Χωρίς πολλά μέσα και ιδιαίτερα χωρίς όργανωμένη και συστηματική ιεραποστολική προσπάθεια τών παραδοσιακών Ορθόδοξων Έκκλησιών, ή Ορθοδοξία άρχισε νά διαδίδεται ταχύτατα στην αφρικανική γή. Έδώ όμως πρέπει νά σημειωθεί ότι και ή ανταπόκριση εκ μέρους τών παραδοσιακών Ορθόδοξων Έκκλησιών και ειδικότερα εκ μέρους τής Έκκλησίας τής Ελλάδος ήταν άμεση, συνεχής και έκτεταμένη. Τό ενδιαφέρον τής Έκκλησίας μας για την Ορθόδοξη Ίεραποστολή γενικότερα και ειδικότερα για τή βοήθεια και συμπαράσταση τών αφρικανικών Ορθόδοξων Κοινοτήτων εκφράσθηκε με την ίδρυση και λειτουργία ειδικού Γραφείου στην «Αποστολική Διακονία», καθώς και με την κινητοποίηση τών πιστών από όλες τις Ί. Μητροπόλεις τής Έκκλησίας τής Ελλάδος, οί όποιοι άρχισαν και συνεχίζουν με ένθεο ζήλο νά ύποστηρίζουν, κυρίως οικονομικώς, τις Ορθόδοξες αφρικανικές Κοινότητες.

Ένα τρίτο γεγονός ήρθε νά σφραγίσει τόν 20όν αιώνα, μόλις λίγο πριν από την λήξη του: πρόκειται

για την **Πρώτη Παναφρικανική Συνάντηση τών Ορθόδοξων Κοινοτήτων** που συνήλθε στην Καμπάλα, πρωτεύουσα τής Ούγκάντα, από 2-7 Δεκεμβρίου 1997. Στη Συνάντηση αυτή, που έγινε με πρωτοβουλία τού Παγκοσμίου Συμβουλίου Έκκλησιών, έλαβαν μέρος 100 περίπου αντιπρόσωποι από τή Γκάνα, Κονγκό, Μαδαγασκάρη, Ούγκάντα, Τανζανία, Ζιμπάμπουε και Κένυα. Στη Διάσκεψη αυτή προσκλήθηκαν επίσης και έστειλαν εκπροσώπους οί Ορθόδοξες Έκκλησίες τής Ρωσίας, τής Ρουμανίας, τής Φινλανδίας και τής Ελλάδος. Στη Συνάντηση προσκλήθηκαν ακόμη και αντιπρόσωποι από την Κοπτική Έκκλησία τής Αιγύπτου.

Τό Παγκόσμιο Συμβούλιο τών Έκκλησιών (ΠΣΕ) και ειδικότερα τó Τμήμα «Παγκοσμίου Ίεραποστολής και Ευαγγελισμού» (World Mission and Evangelism), που είχε και την πρωτοβουλία διοργανώσεως τής Συναντήσεως, ως θεωρητικό (θεολογικό) πλαίσιο τόσο τής Συνάντησης αυτής όσο και άλλων παρόμοιων, όπως λ.χ. τού Συνεδρίου που πραγματοποιήθηκε στό Salvador Bahia τó 1996, είχε καθορίσει τó θέμα: «*Κλημένοι σέ μία έλπίδα: τó Ευάγγελιο σέ συσχετισμό με τις διάφορες πολιτιστικές παραδόσεις*». Η Συνάντηση τής Καμπάλας, ειδικότερα, είχε προγραμματισθεί νά ασχοληθεί με δύο προεκτάσεις τού βασικού θέματος, που ήσαν οί εξής:

α) «*Η ένσάρκωση τού Ευαγγελίου στά τοπικά περιβάλλοντα και ή έκφρασή του διά μέσου τών πολιτιστικών παραδόσεων τών λαών στά περιβάλλοντα αυτά*». Και

β) «*Η υπέρβαση τών πολιτιστικών αναστολών (taboos), για τή διακήρυξη τού Ευαγγελίου στην πληρότητα τής ζωής και, ειδικότερα, ό ρόλος τής Έκκλησίας στην αντιμετώπιση τής πανεπιδημικής νόσου τού Aids και τή βοήθεια τόσο τών ατόμων που έχουν προσβληθεί από τόν ιό τού Aids (HIV) όσο και τών ατόμων που πάσχουν από την νόσο τού Aids*».

Οί τρεις πρώτες ήμέρες τού Συνεδρίου αφιερώθηκαν στην αφρικανική Ορθοδοξία. Οί Ορθόδοξοι αντιπρόσωποι, επίσκοποι, ιερείς, διάκονοι, πρεσβύτερες ιερέων, άνδρες, γυναίκες και νέοι παρουσίασαν με τή σειρά τις εμπειρίες τους από την ιεραποστολική εργασία που γίνεται στις κατά τόπους Ορθόδοξες Έκκλησίες και Κοινότητες. Για τρεις όλόκληρες ήμέρες, τόσο στην ολομέλεια όσο και στις επί μέρους συσκέψεις (groups), οί Ορθόδοξοι αντιπρόσωποι παρουσίασαν όχι μόνο τó ιεραποστολικό τους έργο και τά

*Οί αντι-
πρόσωποι
που έλα-
βαν μέρος
στην πρώ-
τη Πανα-
φρικανική
Συνάντηση
των Όρθο-
δόξων Ιε-
ραποστολι-
κών Κοινο-
τήτων
(Καμπάλα,
Ουγκάντα,
- Δεκέμ-
βριος
1997).*

προβλήματα που αντιμετωπίζουν, αλλά ταυτόχρονα διατύπωσαν προτάσεις για την βελτίωση και προώθηση της όλης προσπάθειας. Τα συμπεράσματα, οι αποφάσεις και οι προτάσεις των διαφόρων ομάδων εργασίας περιελήφθησαν σε ένα κείμενο, το οποίο ή ολομέλεια τροποποίησε και τελικά ένεκρινε.

Τις υπόλοιπες τρεις ημέρες οι αντιπρόσωποι είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν από ειδικούς εκπροσώπους του ΠΣΕ, για τη μάστιγα του Aids. Αναφέρουμε εδώ μερικά από τα στοιχεία που δόθηκαν από τους ειδικούς ομιλητές, τα οποία ήσαν όντως συγκλονιστικά:

Η έκταση που έχει πάρει η νόσος του Aids, ιδιαίτερα στην Αφρική, είναι τρομακτική. Μόνο το 1997 έχουν προσβληθεί από τη νόσο 5,8 εκατομμύρια άτομα. Έξ αυτών τα 4 εκατομμύρια είναι Αφρικανοί. Από αυτούς 50% είναι άνδρες και 50% γυναίκες. Στην Αφρική, επίσης, τα όρφανά, λόγω θανάτου των γονέων τους από τη νόσο, ανέρχονται σε 7,8 εκατομμύρια. Επίκεντρο της νόσου θεωρείται η Ουγκάντα. Τριάντα (30) εκατομμύρια Ουγκαντέζοι συζούν με άτομα που έχουν προσβληθεί από τον ιό, χωρίς να το γνωρίζουν. Ο ένας μολύνει τον άλλο, χωρίς να το γνωρίζει.

Γενικότερα στοιχεία: Από τότε που εμφανίστηκε η νόσος, το 1982, μέχρι σήμερα, έχουν πεθάνει συνολικά σε όλο τον κόσμο 42,3 εκατομμύρια άνθρωποι. Κάθε μέρα πεθαίνουν 16.000 άνθρωποι. Το 90% των

θυμάτων προέρχονται από τις ανεπτυγμένες κοινωνίες. Η νόσος προσβάλλει κυρίως τις ισχυρότερες και πιο παραγωγικές ηλικίες, νέους δηλαδή και νέες, από 15-24 ετών! Το Aids, κατά 95% οφείλεται σε σεξουαλικά αίτια!

Συνέπειες από την επιδημία: 1) Άτομα και οικογένειες αντιμετωπίζουν κοινωνική διάκριση (discrimination), απόρριψη και απομόνωση. 2) Τα παιδιά, λόγω θανάτου των γονέων τους, στερούνται τη στοργή και την παιδεία. Τριάντα τοις εκατόν (30%) των παιδιών γεννιούνται από μητέρες που έχουν προσβληθεί από τον ιό. 3) Τα μέλη της οικογένειας ύφιστανται στερήσεις, λόγω της ασθένειας των γονέων. 4) Οί σύζυγοι, άνδρες και γυναίκες, προσβάλλονται άκουσίως. 5) Αυξάνονται οι δαπάνες για την υγεία και επιβαρύνεται η οικονομία. Το Κράτος, για ένα άσθενη που πάσχει από Aids δαπανά 25.000 δολάρια ετησίως! Αυξάνονται επίσης η εγκληματικότητα και η αλητεία των παιδιών.

Ο ρόλος της Εκκλησίας στην αντιμετώπιση του Aids: 1) Ο ρόλος της Εκκλησίας είναι κατά βάση θεραπευτικός, με τη βιβλική και θεολογική σημασία της λέξης. Η «θεραπεία», την οποία καλείται να προσφέρει η Εκκλησία στους συγχρόνους ανθρώπους δεν αναφέρεται μόνο στην αποκατάσταση μίας κλονισμένης και αντικανονικής κατάστασης της υγείας (άρρώστιας), αλλά στην «καθολική» αντιμετώπιση της

Άπό τις εργασίες τής πρώτης Παναφρικανικής Συνάντησης τών Όρθοδόξων Ιεραποστολικών Κοινοτήτων (Καμπάλα, Ουγκάντας - Δεκέμβριος 1997).

πληρότητας τής ζωής. Η πληρότητα, επίσης, τής ζωής έχει τήν έννοια όχι άπλως τής άπουσίας τής αρρώστιας, αλλά άναφέρεται στην σωματική, ψυχική, πνευματική και κοινωνική διάσταση τής ζωής. Η «θεραπεία», επομένως, πού καλείται νά προσφέρει ή Έκκλησία είναι μιá δυναμική διαδικασία άποκατάστασης τής όλότητος και τής πληρότητας τής ζωής. 2) Καθοδήγηση και σεξουαλική άγωγή όχι στη Δημόσια Έκπαίδευση, αλλά στα πλαίσια τής οικογένειας. Στην Άμερική, ή σεξουαλική άγωγή στα Σχολεία, είχε σαν άποτέλεσμα νά οδηγήσει τά παιδιά σέ πρώιμη έμπειρία τού σέξ. Η σεξουαλική άγωγή δέν πρέπει νά περιορίζεται μόνο στον «μηχανισμό», αλλά κυρίως στην ήθική τού σέξ. 3) Προγραμμαία συμβουλευτική τών μελλονύμφων. Οί παράνυμφοι (κουμπάροι) νά είναι έγγαμοι, ώστε νά μπορούν νά άσκούν ούσιαστικά τόν συμβουλευτικό ρόλο τους στο νέο ζευγάρι. 4) Ποιμαντική φροντίδα για τά θύματα τού Αids, με έπισκέψεις συμπαραστάσεως, ενισχύσεως και παροχής ιατροφαρμακευτικής βοήθειας. 5) Ποιμαντική μέριμνα για τά όρφανά παιδιά πού χάνουν τούς γονείς τους άπό τή νόσο.

Γενικά: Η Έκκλησία καλείται νά τονίζει μερικές βασικές θέσεις, σέ σχέση με τó Αids. Πρώτον. Τό Αids είναι κυρίως πρόβλημα πνευματικό και ήθικό. Η ήθική συμπεριφορά τών συγχρόνων ανθρώπων ρυθμίζεται όχι άπό τó Ευαγγέλιον, αλλά άπό τά Μέσα Μαζικής Ένημερώσεως, τά όποία προβάλλουν τόν ήδονισμό, ως άπόλυτη άξία. Δεύτερον. Η ούσιαστική

μέθοδος πρόληψης τής νόσου δέν είναι τά «προφυλακτικά», αλλά οί ήθικές έπιλογές τού κάθε άτόμου. Ό μόνος τρόπος προφύλαξης είναι ή άλλαγή τρόπου συμπεριφοράς (behaviour change). Τρίτον. Ζωή άσκήσεως και έγκρατείας.

* * *

Η πρώτη αυτή Συνάντηση τών Άφρικανών Όρθοδόξων ολοκληρώθηκε και έπισφραγίστηκε με διορθόδοξη θεία Λειτουργία πού τελέσθηκε στις 6 Δεκεμβρίου, στον έορτάζοντα ναό τού Άγίου Νικολάου Καμπάλας. Στην πανηγυρική αυτή θ. Λειτουργία έλαβαν μέρος οί Μητροπολίται Καμπάλας κ. Ίωνάς και Κέννας κ. Σεραφείμ, οί Έπίσκοποι Belgorod (Ρωσίας) κ. Ίωάννης, Sinaitul (Ρουμανίας) κ. Θεοφάνης, ό συντάκτης τής παρούσης έκθέσεως και πολλοί άφρικανοί ιερείς.

Μετά τó τέλος τής θ. Λειτουργίας, ό Ρώσος Έπίσκοπος και ό Ρουμάνος Έπίσκοπος πρόσφεραν στον Μητροπολίτη Καμπάλας, εκ μέρους τών Έκκλησιών τους, ιερατικές στολές και ό συντάκτης τού παρόντος πρόσφερε, εκ μέρους τής Αρχιεπισκοπής Άθηνών, άναμνηστικά δώρα σέ όλους τούς παρευρεθέντες άφρικανούς όρθοδόξους, καθώς και σέ όλους τούς αντίπροσώπους τών ιεραποστολικών κοινοτήτων πού έλαβαν μέρος στην Συνάντηση. Η πρώτη Παναφρικανική Συνάντηση τών Όρθοδόξων έπισφραγίζει τόν 20όν αιώνα και δημιουργεί τις προϋποθέσεις για μιá περαιτέρω άνθηση και πρόοδο τής Όρθοδοξίας στην Άφρική, κατά τόν 21ον αιώνα.

Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸ παιδὶ καὶ στὸν ἔφηβο καὶ ἡ διδακτικὴ πράξις (Συμβολὴ στὴ διδακτικὴ τῶν Θρησκευτικῶν)

Ἀπὸ πνευματικῆς - θρησκευτικῆς πλευρᾶς πλησιάζει τὸν πρωτογονισμό. Ἡ ἀντίληψή του διατηρεῖ ἀκόμη ὑπολείμματα πλάνης, γι' αὐτὸ ἡ κατανόησή του γιὰ τὸν κόσμο παρουσιάζει τὰ παρακάτω γνωρίσματα: α) Πρακτικῆ, β) Ὀλικῆ, γ) Εὐπαθῆς, δ) Ἄνιση, ἐνῶ ὁ ἀνιμισμός, ἡ μαγεία, ὁ ρεαλισμός καὶ ἡ πίστη στὰ ὄνειρα εἶναι χαρακτηριστικὲς πνευματικὲς λειτουργίες τῆς

Τοῦ κ. **ΙΩΑΝΝΗ Β. ΤΣΑΓΚΑ**
Θεολόγου Καθηγητοῦ

προσωπικότητάς του³⁶. Μιμεῖται, ὑποτάσσεται, θαυμάζει, δρᾷ ἢ ἐπιτίθεται καὶ χρησιμοποιεῖ τὸ συμβολικὸ παιχνίδι γιὰ νὰ ἐξομαλύνει συναισθηματικὲς διαφορῆς, ν' ἀναπληρώσει ἀνάγκες του, ν' ἀντιστρέψει ρόλους, ν' ἀπελευθερωθεῖ καὶ νὰ ἐπεκτείνει τὸ ἐγὼ του³⁷.

Μὲ τὴν ἰχνογραφία ποὺ διακρίνεται γιὰ τὴν ἀτέλειά της, τὸν πρωτογονισμό καὶ τὴ σύγχυση, μᾶς δίνει τὴν παράσταση τῶν ἀντικειμένων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνθρωπομορφικὴ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, στὴν ὁποία παραλείπονται στοιχειώδη χαρακτηριστικὰ τῶν μορφῶν του³⁸. Εἶναι χαρακτηριστικὲς οἱ εἰκονικὲς παραστάσεις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ἓνα παιδὶ πέντε ἐτῶν. Ἡ μία παριστάνει τὸ Θεὸ σὰν ἄνθρωπο, σὲ ὄρθια στάση καὶ ἡ ἄλλη τὸ Θεὸ ὡς ἥλιο ποὺ ἔχει μάτια μεγάλα, στόμα, μύτη καὶ αὐτιά, χαρακτηριστικὰ τῆς μορφῆς τοῦ

ἀνθρώπου. Στὴν ἄλλη ζωγραφίζεται ὁ Θεὸς ὡς ἥλιος ποὺ ἀνατέλλει ἀπ' τὴν βουνοκορφή.

Οἱ ἔρευνες τοῦ R. Goldman ἐπιβεβαιώνουν αὐτὴ τὴν ἀλήθεια. Τὰ παιδιὰ τῆς προσχολικῆς ἡλικίας ταυτίζουν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μὲ ἀνθρώπινα χαρακτηριστικά. Γράφει σχετικὰ: Οἱ περὶ Θεοῦ ιδέες στὴν πρώιμη παιδικὴ ἡλικία ἀκολουθοῦν ἓνα σαφὲς πρότυπο φυσικῆς ταυτότητας καὶ ἀνθρώπινων χαρακτηριστικῶν. Φήμες περὶ βιωματικῶν ἐμπειριῶν τοῦ οὐρανοῦ (παράδεισου) συχνὰ ὀδηγοῦν σὲ σύγχυση ἀλλὰ οἱ ἐξηγήσεις ἀνάγονται σὲ φυσικὲς σφαίρες. Οἱ περιγραφὲς τοῦ Θεοῦ ποὺ παραθέτει ἀπὸ παιδιὰ προσχολικῆς ἡλικίας ἔχουν ὡς ἐξῆς: «Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ἄνθρωπος τοῦ φεγγαριοῦ. Ἔχει στρογγυλὸ κεφάλι καὶ κυρτωμένα αὐτιά. Μένει σὲ στρογγυλὸ σπίτι». «Νομίζω ὅτι πιθανὸν ὁ Θεὸς νὰ ζεῖ στὸ διάστημα ἀλλὰ δὲν γνωρίζω. Μπορεῖ κάπου-κάπου νὰ καθαρίζει τὸ σπίτι του. Ἴσως νὰ τρώει κάτι σὰν ψωμί καὶ λουκάνικα ὅταν πεινάει». «Ὁ Θεὸς εἶναι στὸν οὐρανὸ καὶ δὲν μπορεῖς νὰ τὸν δεῖς. Πετᾷ παντοῦ. Καμὶ φορὰ στέκεται πίσω ἀπὸ κάποιον σύννεφο γιὰ νὰ φάει κάτι. Τὴ νύχτα κατεβαίνει στὴ γῆ γιὰ νὰ συναντήσῃ βοσκούς καὶ νὰ τοὺς μιλήσῃ»³⁹.

Στὰ ἐρωτήματα τῶν παιδιῶν τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἐμπεριέχεται καὶ τὸ λογικὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ Θεό, τὴν «τῶν πάντων αἰτία» Αὐτὸ τὸ ἐρώτημα ἀπασχολεῖ ἔντονα τὰ παιδιὰ τῆς προσχολικῆς ἡλικίας. Ἀπὸ αὐτὰ ἀναδύεται αὐθόρμητα Αὐτὸς ὁ «Ἄγνωστος» ποὺ μπορεῖ νὰ λύσει ὅλα τοὺς τὰ προβλήματα, νὰ χαρίσει ἀθανασία σὲ ἀγαπημένα τοὺς πρόσωπα, νὰ μοιράσῃ δικαιοσύνη στοὺς καλοὺς καὶ τοὺς κακοὺς, νὰ διώξῃ τὰ φαντάσματα, νὰ φυλάει τὸν οὐρανὸ νύχτα μέρα, νὰ χαρίζει εἰρήνη στὸν κόσμον. Αὐτὸς ὁ προβληματισμὸς φαίνεται στὶς παιδικὲς τοὺς προσευχῆς, τὶς ὁποῖες δανεῖζονται ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους τοὺς καὶ τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοὺς γνωρίσματα εἶναι: Ἡ παράκληση, ἡ ἰκεσία, ἡ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 813 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 20/1997 τεύχους.

36. Βλ. Α. Παπαναστασίου, *Ψυχολογία καὶ ἀγωγή*, Θεσ/νίκη 1983, σ. 216. Ὡς πρὸς τὸν ἀνιμισμὸ θὰ θέλαμε νὰ ἐπισημάνουμε τὰ παρακάτω: Ἄνιμισμὸς εἶναι ἡ ὁπὴ καὶ ἡ κλίση ποὺ ἔχει τὸ παιδὶ νὰ δίδει ζωὴ καὶ ψυχὴ στὰ ἀντικείμενα ἢ στὰ φαινόμενα. Σήμερα γίνεται λόγος στὴν ψυχολογία τῆς θρησκευτικῆς γνώσης γιὰ ἀρχέγονο καὶ μεταγενέστερο ἀνιμισμὸ στὴ θρησκευτικὴ σκέψη. Ὑπάρχει διαφορὰ ἀνάμεσα στὸν ἀρχέγονο μὴ διαφοροποιημένο τρόπο ἀντίληψης τοῦ παιδιοῦ καὶ τὸν ὄρμον ἀνθρωπομορφισμὸ τοῦ ἐνηλίκου. Βλ. Fraser W. M. Williams, *The Psychology of Religious Knowing*. Cambridge New York, N.Y. Rochelle Melbourne Sydney 1988, p. 140.

37. Πρβλ. Δ. Σακκά, ὁ.π., σ. 145.

38. Βλ. Α. Μαγγίνα - Κατράνη, *Γράμματα ζητοῦν παραλήπτη*, Ἀθήνα 1982, σ. 9.

39. R. Goldman, *Readiness for Religion. A Basis for Development Religious Education*, London 1977, p. 80.

εὐχαριστία, ἡ σκέψη γιὰ τὰ ἀγαπημένα πρόσωπα, ἡ συγγνώμη καὶ ἡ ἀπαίτηση νὰ ικανοποιηθοῦν οἱ καθημερινές τους ἀνάγκες. Τὰ παιδιά ποὺ προσεύχονται μὲ τὸ δικό τους τρόπο ἔχουν περισσότερη φυσικότητα καὶ μιλοῦν σὰν σὲ ἄνθρωπο. Φαίνεται ὅτι ὑπάρχει μιὰ φυσικὴ αἴσθησις τῶν ιδιοτήτων τοῦ Θεοῦ, ὅπως π.χ. τοῦ ἀπροσίτου, τοῦ μυστηρίου κ.λπ. στὸν τρόπο ποὺ τὸν βλέπει τὸ παιδί. Οἱ προσευχῆς μπορεῖ νὰ εἶναι ἀσήμαντου περιεχομένου καὶ νὰ περιορίζονται στὸ ἐπίπεδο τῆς αἰτήσεως γιὰ χριστουγεννιάτικα δῶρα, ὅμως παραμένει πολὺ ἰσχυρὸ τὸ αἶσθημα τῆς προσευχῆς⁴⁰.

Τὰ παιδιά αὐτῆς τῆς ἡλικίας σὲ γενικὲς γραμμὲς συνδυάζουν φυσικὲς ἀντιλήψεις γιὰ τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ εὐφάνταστες σκέψεις. Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ παρουσιάζεται στὰ παιδικὰ μάτια ὡς δημιουργὸς τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ ὡς φορέας μαγικῶν ιδιοτήτων ἢ ὡς ὑπεράνθρωπο ὄν⁴¹. Τὰ παιδιά ταυτίζουν τὴν εἰκόνα μὲ τὸ εἰκονιζόμενο πρόσωπο ὅπως οἱ πρωτόγονοι. Ἐννοοῦν τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ μὲ συγκεκριμένα πράγματα χωρὶς νὰ δίνουν συμβολικὴ ἢ ἀφηρημένη διάσταση καὶ γι' αὐτὸ ὅταν προσεύχονται ἔχουν φυσικότητα καὶ μιλοῦν σὰν σὲ ἄνθρωπο. Δὲν μποροῦν νὰ σκέφτονται θρησκευτικοκεντρικά, γιὰτὶ δὲν μποροῦν ἀκόμα νὰ λύσουν νοητικὰ προβλήματα μὲ ἀφηρημένο τρόπο, ἀλλὰ τὰ λύνουν πρακτικὰ καὶ ἐμπειρικὰ. Εἶναι γι' αὐτὰ τὸ προσυλλογιστικὸ στάδιο, τὸ ὁποῖο χαρακτηρίζεται ὡς προθρησκευτικὸ ἢ προηθικὸ (Kohlberg).

2. Ἡ σχολικὴ ἡλικία τοῦ παιδιοῦ καὶ ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Τὸ Δημοτικὸ Σχολεῖο ἔρχεται σὰν μιὰ τομὴ στὴ ζωὴ τοῦ μικροῦ παιδιοῦ. Ἡ μετάβασή του ἀπὸ τὸ σπίτι ἢ καὶ ἀπὸ τὸ νηπιαγωγεῖο στὸ δημοτικὸ πρέπει νὰ θεωρηθεῖ σὰν μετάβαση ἀπὸ τὸν «παράδεισο» στὴν «κόλαση». Ἐνα ἄλλο «τραῦμα γέννησης» τὸ περιμένει καὶ μιὰ ἄλλη «κρίσιμη ἀυλακῶνει τὴ ζωὴ του». Ἐδῶ θὰ ἐκδιπλωθοῦν οἱ φυσικὲς καὶ ψυχικὲς ικανότητές του, ὥστε νὰ ἐπιτευχθεῖ ὁ ἐξανθρωπισμὸς του καὶ ἡ κοινωνικοποίησή του.

Σ' αὐτὴ τὴ φάση ἐξέλιξής του, ὁ ἄτεγκτος ἐγωκεντρισμὸς τοῦ παιδιοῦ, τὸ κύριο γνώρισμα

τῆς προηγούμενης ἡλικίας, τείνει νὰ ἐξαφανιστεῖ καὶ στὴ θέση του ἐμφανίζονται οἱ νοητικὲς διαδικασίες τις ὁποῖες ὁ Piaget ὀνομάζει ἐνέργειες (operations)⁴².

Ὁ μικρὸς μαθητὴς τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου μπαίνει στὴν ἐνεργειακὴ σκέψη καὶ ἀρχίζει νὰ κάνει ὁμαδοποιήσεις καὶ διακρίσεις τῶν τάξεων, ὅπως ἀντιστοιχίσεις, ἀλληλοσχετίσεις, ἐπαληθεύσεις κ.λπ.⁴³.

Ἀκόμη ὁ μαθητὴς τῆς πρωτοβάθμιας ἐκπαίδευσης στὸ «λειτουργικὸ» στάδιο, σὲ ἀντίθεση μὲ τὸ προηγούμενο ποὺ ἦταν ἀπλῶς «ἐνεργητικὸ»⁴⁴, ἐκδηλώνει ἐνδιαφέρον γιὰ πνευματικὲς δραστηριότητες καὶ προβλήματα ποὺ τὸν ἀπασχολοῦν ἔντονα. Οἱ σχέσεις του μὲ τοὺς ἐνήλικες διαφοροποιοῦνται, τὰ συναισθήματά του παρουσιάζουν ἀντινομίες, τὰ δὲ κοινωνικὰ προβλήματα γίνονται καὶ δικὰ του προβλήματα. Ἡ λατρεία τῶν μεγάλων αὐξάνει μέσα του καὶ μιμεῖται μὲ πάθος ἥρωες τῶν τηλεοπτικῶν καὶ κινηματογραφικῶν ταινιῶν καὶ πρόσωπα ποὺ τὸ περιβάλλον καὶ ἔχουν σχέση μαζί του. Ἰδιαίτερα δὲ οἱ γονεῖς του, πρόσωπα ποὺ εἶναι πολὺ κοντὰ του, στὰ μάτια τῶν παιδιῶν τῆς σχολικῆς ἡλικίας ἰδανικοποιοῦνται, θεοποιοῦνται. Ἐτσι σύμφωνα μὲ τὸν ψυχολόγο P. Bovey τὸ παιδί μεταφέρεται ἀπὸ τὴ θεοποίηση τῶν γονέων στὴν ἀποδοχὴ τοῦ Θεοῦ ὡς πατέρα⁴⁵.

Σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία ἀπὸ ἔτος σὲ ἔτος, ἀπὸ τάξη σὲ τάξη στὸ σχολικὸ καὶ κοινωνικὸ χῶρο, ἀνακαλύπτει τὴ γνώση τοῦ πραγματικοῦ καὶ φυσικοῦ κόσμου τοῦ περιβάλλοντός του ποὺ τοῦ προσφέρεται μὲ τὴ διαδικασία τῆς μάθησης καὶ προσλαμβάνει ἀνεπαίσθητα τὰ μορφωτικὰ στοιχεῖα ποὺ ὑπάρχουν στὸ περιβάλλον του. Μπορεῖ καὶ παρατηρεῖ, ἀναζητᾶ λύσεις, διερωτᾶται γι' αὐτὰ ποὺ ἀκούει, ποὺ διαβάζει ἐκτὸς σχολείου, ποὺ βλέπει, καὶ δημιουργεῖ μιὰ δική του εἰκόνα γιὰ τὰ πράγματα καὶ τὴ ζωὴ καὶ καταλήγει σταδιακὰ στὴ δική του κοσμοθεωρία.

(Συνεχίζεται)

42. Πρβλ. P. Richmond, Εἰσαγωγή στὸν Piaget, Ἀθήνα 1971, σ. 60.

43. Βλ. J. Piaget, Ψυχολογία καὶ Παιδαγωγική, Ἀθήνα 1979, σ. 42.

44. Βλ. J. S. Bruner, Ἡ διαδικασία τῆς παιδείας, Ἀθήνα, σ. 67.

45. Ἀλ. Κ. Κακαβούλη, ὁ.π., σ. 271.

40. R. Goldman, ὁ.π., σ. 81.

41. Πρβλ. Ἰω. Κογκούλη, Ἡ εὐχαριστιακὴ ἀγωγή, ὁ.π., σ. 66.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

«Σκιρτάτω ἡ κτίσις»

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος ἐν τῇ δημοσιευομένῃ εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας» Πατριαρχικῆ Ἀποδείξει ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις ἐπισημαίνει, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Σκιρτάτω ἡ κτίσις καὶ εὐφραινέσθωσαν πάντες οἱ γηγενεῖς.

»Μὲ τὴν σάρκωσιν τοῦ Θεοῦ Λόγου, μὲ τὴν πρόσληψιν καὶ θέωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου φυράματος, ἅπαντες κατέστημεν ἀδελφοί. Δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν. Λαμβάνομεν θάρρος. Ἀντλοῦμεν δύναμιν. Ψηλαφῶμεν τὴν ἀγάπην. Θαυμάζομεν τὸ θεῖον βρέφος, τὸ ὁποῖον διὰ τῆς ταπεινώσεως πολιτεύεται. Εἰς σπήλαιον γεννᾶται. Εἰς φάτιν ἀνακλίνεται. Διὰ σπαργάνων ἐλίσσεται. Εἰς τὴν πτωχείαν, ἐρημίαν καὶ ἐγκατάλειψιν ἡμῶν ἔρχεται. Δὲν ἔρχεται ὡς ἀπλοῦς ἐπισκέπτης. Ἐρχεται καὶ γίνεται ἄνθρωπος καὶ ὑπομένει πάντα τὰ πάθη τῆς σαρκός, χωρὶς ἁμαρτίας. Ὑποφέρει τὸν παγετῶνα τοῦ χειμῶνος, τὴν ἀδυναμίαν τῆς πτωχείας, τὸ μῖσος τοῦ Ἡρώδου, τὴν πικρίαν τῆς ἐξορίας, τὴν φυγὴν εἰς Αἴγυπτον καὶ τὴν ταλαιπωρίαν τῆς Παναγίας μητρὸς Του καὶ τοῦ θετοῦ πατρὸς Του.

»Ἐρχεται καὶ μᾶς σώζει. Γεννᾶται ὁ Ἐμμανουήλ. Γεννᾶται ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος μένει μεθ' ἡμῶν».

Ἐπὶ τοῖς ἑορτασμοῖς διὰ τὸ ἔτος 2000

Ἡ Α.Θ. Μακαριότης, ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Διόδωρος ἐν συνεντεύξει του, ἡ ὁποία τὴν 10ην Νοεμβρίου 1997, ἐδημοσιεύθη εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ἀπογευματινὴ», ἀναφερόμενος εἰς τὸν ἐπικείμενον μέγαν ἑορτασμὸν τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου ἐπὶ τῇ συμπληρώσει 2000 ἐτῶν ἀπὸ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος, ἐτόνισεν, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὅτι ὁ ἑορτασμὸς αὐτὸς «γιὰ μᾶς τοὺς Ἕλληνες ἔχει μεγάλη σημασία καθὼς παρουσιάζει τὴν διαρκῆ παρουσίαν τοῦ ἑλληνικοῦ γένους ἐπὶ δύο χιλιετίαις ἐδῶ (εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους). Ὑπάρχουμε ἐδῶ ὄχι ὡς σκλάβοι, ἀλλὰ ὡς κυρίαρχοι εἴτε πολιτικῶς μέχρι τοῦ 638, εἴτε μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀνέλαβε τὴν σκυτάλην νὰ διαφυλάξῃ τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Πήγατε πουθενὰ νὰ μὴ δεῖτε ἑλληνικὰς ἐπιγραφάς; Στὸ Ἰσραήλ, στὴν Ἰορδανία, παντοῦ;

»...Ἐμεῖς, ὡς Μητέρα τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀκόμη καὶ στὰ χρόνια τῆς δουλείας, ὅταν ἡ πατρίδα μας ἐσφαγιαζέτο, προσπαθήσαμε νὰ κρατήσουμε τὴ δάδα τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀναμμένη...».

Ἐξ ἄλλου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἱεροσολύμων κ. Διόδωρος διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. πρωτ. 773 (τῆς 27ης Νοεμβρίου 1997) Πατριαρχικοῦ Γραμματοῦ ἐγνώρισε πρὸς τὸν γράφοντα τὰ ἑξῆς: «Κατόπιν εἰσηγήσεως τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τοὺς Πανορθόδοξους ἑορτασμοὺς ἐπὶ τῇ διοχιλιετηρίδι ἀπὸ τῆς κατὰ σάρκα Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, τῇ συναινέσει δὲ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις Πανορθόδοξου Συμποσίου, τὸ ὁποῖον θὰ λάβῃ χώραν ἐν Ἱεροσολύμοις τὴν Πεντηκοστήν τοῦ ἔτους 2000 ἔχον θέμα: “Ἡ Μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν τρίτην μετὰ Χριστὸν χιλιετίαν”».

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ. Χρυσόστομος εἰς Ἡ.Π.Α.

Τὸ ἐπίσημον περιοδικὸν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου «Ἀπόστολος Βαρνάβας» (τεύχος 9, ἔτος 1997) ἐδημοσίευσεν Χρονικὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μακαριώτατου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου κ. Χρυσόστομου εἰς Ἡ.Π.Α. Πρωτογενῆς σκοπὸς τῆς ἐπισκέψεως αὐτῆς ἦτο τὸ νὰ ἐγκαινιάσῃ ὁ Μακαριώτατος ναῖσκον ἐν Houston (Texas). Ὁ ναῖσκος ὠκοδομήθη ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος De Menil, διὰ τὴν φιλοξενίαν τὰς τοιχογραφίας, αἱ ὁποῖαι ἐκλάπησαν ἐκ τοῦ Ἱ. Ν. τοῦ ἁγίου Εὐφημιανοῦ (Θεωμανοῦ) τῆς κατεχομένης Λύσης. Ἀλλὰ σημαντικώτερος ἦτο ὁ ἐκ πρώτης ὄψεως δευτερογενῆς σκοπὸς τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ.

Ὁ Μακ. Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου, κατὰ τὰς πολλὰς ἐπαφὰς του μετὰ ἐπισήμων ἐκπροσώπων τῶν ΗΠΑ καὶ τοῦ ΟΗΕ, μετὰ τοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐνώσεως δι' ἐξωτερικὰς Ὑποθέσεις, μετ' ἄλλων προσωπικότητων καὶ μετὰ Ἑλληνορθόδοξων –ιδίως Κυπριακῶν– Κοινοτήτων ἐδράξατο τῆς εὐκαιρίας ἵνα προωθήσῃ τὰς ἐπὶ τοῦ Κυπριακοῦ ζητήματος γνωστάς κρυσταλλίνης διαυγείας ἐθνικὰς θέσεις του. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ὁ Μακαριώτατος μετὰ τοῦ διακρίνοντος τὴν φωτεινὴν σκέψιν του ρεαλισμοῦ καὶ μετὰ τῆς κοσμοῦσης τὸν πειστικὸν ρωμαλέον λόγον του γλαφυρότητος, διετύπωσε τὰς ἐπιφυλάξεις του διὰ τὴν προτεινομένην λύσιν τῆς διζωνικῆς δι-

κοινοτικής όμοσπονδίας, ενώ, άπευθυνόμενος προς τούς έν Η.Π.Α. Κυπρίους έτόνισεν ότι «χρειάζεται συνεχές ένδιαφέρον, όργάνωσις και όμόνοια, προκειμένου νά έπιτευχθούν οί στόχοι τής Κύπρου, οί όποίοι είναι ή άποχώρησις τών τουρκικών στρατευμάτων και τών έποίκων, ή άποκατάστασις τών άνθρωπίνων δικαιωμάτων για όλους τούς νομίμους κατοίκους τού νησιού (Έλληνοκυπρίους και Τουρκοκυπρίους) και ή έπιστροφή όλων τών προσφύγων στίς προγονικές τούς έστίες».

Ο Μακ. κ. Χρυσόστομος, έν συνεντεύξει του έντός τής αίθούσης τών άνταποκριτών είς τά Ηνωμένα Έθνη, άναφερόμενος είς τās έκ τού παρελθόντος προσωπικάς του άναμνήσεις και έμπειρίας, έδήλωσε χαρακτηριστικώς: «Στό σπίτι τού πατέρα μου είχαμε πολλούς Τουρκοκυπρίους φιλοξενουμένους. Δέν ύπήρχε έχθρα μεταξύ τών Έλληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων. Οί δυο πλευρές κατανοούν σήμερα, ότι πρέπει νά άγκαλιάσουν ή μιá τήν άλλη».

«Ίνστιτούτον Μεταπτυχιακών Σπουδών Όρθοδόξου Θεολογίας»

Είς άλλας στήλας τού παρόντος τεύχους τής «Έκκλησίας» γίνεται λόγος περι τών έγκαινίων τού «Ίνστιτούτου Μεταπτυχιακών Σπουδών Όρθοδόξου Θεολογίας», όπερ ίδρύθη έν Σαμπεξύ Γενεύης ύπό τās εύλογίας τού Σεπτού Οίκουμενικού Πατριαρχείου και ύπό τήν δημιουργόν πνοήν τής σχετικής πρωτοβουλίας τού Σεβ. Μητροπολίτου Έλβετίας κ. Δαμασκηνού, ό όποίος είναι λίαν γνωστός έν τή Χριστιανική Οίκουμενη δια τήν ύπ' αυτού προβολήν τής Όρθοδοξίας έν αυτή και ιδίως έν Εύρώπη και δια τās ενεργείας αυτού προς άνάπτυξιν και άξιοποίησιν τού γνησιού οίκουμενικού πνεύματος και προς προετοιμασίαν τής Αγίας και Μεγάλης Συνόδου τής Όρθοδοξίας.

Τήν σημασίαν και άποστολήν τού περι ού ό λόγος Ίνστιτούτου έξήρεν ό Παναγιώτατος Οίκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαίος, Όστις δια τού έπ' εύκαιρία τών έγκαινίων Πατριαρχικού Μηνύματος, όπερ άνεγνώσθη ύπό τού έκπροσώπου αυτού Σεβ. Μητροπολίτου Ηλιουπόλεως και Θείρων κ. Άθανασίου, έτόνισεν έπιγραμματικώς, έκτός τών άλλων τά έξής: «Τό ειρημένον Ίνστιτούτον Όρθοδόξου Θεολογίας προώριται, κατά τούς όραματισμούς τής Μητρός Αγίας τού Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας, όπως παρέχη ύψηλού έπιπέδου κατάρτισιν είς τόν κλάδον τής Όρθοδόξου Θεολογίας, τó περι τής όποίας ένδιαφέρον έχει

προσφάτως άναζωπυρηθή άνα τόν κόσμον, ένεκα τού ότι είς αυτήν άνευρίσκεται ή άρχαία και άνόθευτος πρωτοχριστιανική διδασκαλία και ή έκφρασις τού άρχαίου και γνησιού χριστιανικού βιώματος. Προς τά δύο ταύτα, τó δόγμα και τó βίωμα, ως άλληλοπεριχωρούμενα, άλληλοεξαοτώμενα και άλληλοπροσδιοριζόμενα συστατικά τής ζώσης παραδόσεως τής Άνατολικής Όρθοδόξου Έκκλησίας, άποβλέπουν σήμερα οί διαπιστούντες τó άδιέξοδον τής τε διανοητικής μόνον κατανοήσεως τού μηνύματος τού Ευαγγελίου και τής πρακτικής μόνον έφαρμογής τών έντολών αυτού. Διότι έν τή όρθοδόξω θεολογία ίσχύει τó ύπό τού Άγίου Γρηγορίου ρηθέν ότι ό θεολόγος καθίσταται τοιούτος δια τής άληθούς προσευχής και τής έκ ταύτης έμπειρίας, συνηρμοσμένης βεβαίως μετά τής τηρήσεως τών έντολών και ούχι δια μόνης τής μελέτης και τής διανοίας. Η Όρθόδοξος Θεολογία άντιμετωπίζουσα τόν άνθρωπον ως ψυχοσωματικήν ένότητα έκ καλών λίαν κατά Θεόν δημιουργόν στοιχείων άρνείται τήν διάσχισιν αυτού είς τά έξ ών ούτος συνετέθη και τās συναφείς άντιθέσεις ύλισμού και ιδεαλισμού και, χωρούσα καθ' όμοιον τρόπον επί τήν εύχαριστιακήν άποδοχήν όλης τής κτίσεως, άναπαύει τήν άνθρωπίνην ύπαρξιν έντός κλίματος έναρμονίσεως αυτής προς τε τόν Θεόν και τήν δημιουργίαν αυτού και πραγματοποιεί τόν ύπεσχημένον ύπό τού Κυρίου έκφορτισμόν τού κοπιώντος και πεφορτισμένου ανθρώπου άπό τού έπικειμένου αυτώ ύπαρξιακού άγχους.

»Τοιούτου άγαθού μηνύματος, άληθούς εύαγγελίου, κομιστής και κήρυξ προώριται κατά πρόθεσιν όπως καταστή τó έγκαινιαζόμενον Ίνστιτούτον Όρθοδόξου Θεολογίας, και προς εύλόγησιν αυτού παρά τού Κυρίου όλόθυμον άναπέμπομεν δέησιν».

Άνατολή και Δύσις

Έν συνεχεία δέον νά έπισημάνωμεν, ότι κατά τήν τελετήν τών έγκαινίων τού «Ίνστιτούτου Μεταπτυχιακών Σπουδών Όρθοδόξου Θεολογίας» πάντες οί διακεκριμένοι Όρθόδοξοι και Έτερόδοξοι όμιληταί, έν οίς και οί Κοσμήτορες τών δύο Θεολογικών μας Σχολών κ.κ. Χρ. Βούλαρης και Σωτ. Βαρναλίδης, έξήραν τήν σπουδαιοτάτην άποστολήν τού Ίνστιτούτου δια λόγων, καταχωρηθέντων είς τó ύπ' άρ. 549 τεύχος τού λαμπρού Δελτίου «Έπίσκοπις» (31 Όκτ. 1997). Τελευταίος έλαβε τόν λόγον ό Πρύτανις τού παρά τῷ Όρθοδόξω Κέντρῳ τού Οίκουμενικού Πατριαρχείου νεοπαγούς Ίνστιτούτου και Διευθυντής τού Κέντρου

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Σύνοδος τής Ἐκκλησίας τής Ἑλλάδος

Τὴν 2αν Δεκεμβρίου 1997 ἡμέραν Τρίτην τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ ἐπεσκέφθη εἰς τὸ παρὰ τῆ Ἱερᾶ Συνόδου Γραφεῖον Αὐτοῦ ἡ Α.Θ.Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Πέτρος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρθαγένης κ. Χρυσοστόμου.

Ῥωσῶτως τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας Βάρνης καὶ Πρεσλάβας κ. Κύριλλον καὶ Νευροκοπίου κ. Ναθαναὴλ (Ἱεράρχας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βουλγαρίας) καὶ τὸν Πρέσβυν κ. Βαλσαμᾶν Ράλλην, Προϊστάμενον τῆς Διευθύνσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐπεσκέφθησαν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Χόνγκ - Κόνγκ κ. Νικήτας (Ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου) καὶ ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Νιγηρίας κ. Ἀλέξανδρος (Ἱεράρχης τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας).

— Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ προήδρευσε τῶν κατὰ μῆνα Δεκεμβρίου τακτικῶν ἐργασιῶν τῆς Διαρκούς Ἱεράς Συνόδου ἀπὸ 9ης ἕως 11ης μηνὸς Δεκεμβρίου 1997.

— Τὴν Τρίτην 9ην Δεκεμβρίου τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱε-

ράς Συνόδου ἐπεσκέφθη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σεβαστείας κ. Κορνῆλιος (Ἱεράρχης τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων).

— Τὴν Τετάρτην 10ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, ἐδέχθη τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Λεοντοπόλεως κ. Διονύσιον (Ἱεράρχην τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας) καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἱεραπόλεως κ. Εἰρηναῖον (Ἱεράρχην τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων).

Ῥωσῶτως τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐπεσκέφθησαν ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ρίγας καὶ πάσης Λατβίας κ. Ἀλέξανδρος (Ἱεράρχης τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας) καὶ ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Τριμυθοῦντος κ. Βασίλειος (Ἱεράρχης τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου).

— Τὴν Πέμπτην 11ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ, ἐδέχθη τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Καμερόν κ. Θεόδωρον (Ἱεράρχην τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας) καὶ τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Χόνγκ - Κόνγκ κ. Νικήταν (Ἱεράρχην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου).

— Τὴν 18ην Δεκεμβρίου, ἡμέραν Πέμπτην, τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Συνόδου ἐπεσκέφθη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Βεσσαραβίας κ. Πέτρος (Ἱεράρχης τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας).

Σεβ. Μητροπολίτης Ἑλβετίας κ. Δαμασκηνός, ὅστις κατέληξεν εὐγλώττως ὡς ἐξῆς: «Τὸ Ἴνστιτούτο Μεταπτυχιακῶν Σπουδῶν Ὁρθοδόξου Θεολογίας θὰ ἀνταποκριθῆ σὺς προσδοκίες τόσο τῆς Μητρῶς Ἐκκλησίας, ὅσο καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ θὰ λειτουργήσῃ, διασφαλίζοντας τὴν ἀκαδημαϊκὴν αὐτοτέλεια, ὡς ἓνας ἱερός τόπος συνεχούς καὶ ἐποικοδομητικοῦ διαλόγου τόσο γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Χριστιανῶν, ὅσο καὶ γιὰ τὴν εἰλικρινῆ συνεργασία τῶν μεγάλων Θρησκευτικῶν πρὸ τῶν πυλῶν τῆς τρίτης χιλιετίας.

»Ἐχομε κληθῆ λοιπὸν νὰ δώσωμε τὴ δική μας ὀρθόδοξη μαρτυρία τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀγάπης, ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε ὁμολογιακὴ ὑστεροβουλία, ἀπὸ κάθε στεῖρο καὶ μονολιθικὸ συντηρητισμὸ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κάθε ἀνεύθυνο μοντερνισμὸ καὶ ἀπὸ κάθε ἀσύδοτο φιλελευθερισμὸ. Ἐπιθυμοῦμε νὰ γνωρισθοῦμε μεταξύ μας, ἀφοῦ αὐτὸς εἶναι ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῆς παθητικῆς συνύπαρξης καὶ τὴν ἀμοιβαία ἀναγνώριση, τὴν αὐθιπαξία σὴν συνύπαρξη. Ἐὰν θέλωμε νὰ δώσω-

με μίαν περισσότερο ἀξιόπιστην χριστιανικὴν μαρτυρία στὸν σύγχρονον κόσμον, ὀφείλομε νὰ ἀγωνισθοῦμε περισσότερο γιὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς ἐνότητος ἐκείνης, τὴν ὁποία εἶχε ὁ Χριστὸς στὸν νοῦ καὶ στὴν καρδιά του, ὅταν προσευχόταν τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς ἐπίγειας ζωῆς του, πρὸ τοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ Πάθους, τὴν ἐνότητα ἐκείνην ποὺ θέλει νὰ μᾶς ἐνώνη σὴν κοινωνία τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης. Ἐὰν δὲν μπορούμε νὰ συνεχίσωμε νὰ ζοῦμε καθημερινῶς τὸ δράμα καὶ τὸ σκάνδαλον τοῦ διηρημένου Χριστιανικοῦ κόσμου, τότε θὰ πρέπει νὰ προσπαθήσωμε νὰ πλησιάσωμε ἀλλήλους, νὰ ἀνοίξωμε τὶς καρδιές μας, νὰ ξεπεράσωμε τὶς φανατικὰς ἀντιθέσεις καὶ τὴν στενοκαρδία μας, ὥστε νὰ ἀναζητήσωμε καὶ νὰ ἀναγνωρίσωμε τοὺς ἀδελφούς μας πέρα ἀπὸ τὰ ἀποκλειστικὰ πολλὰς φορῆς ὁρία μας. Μὲ τὴν ὑπεύθυνον ἐπιστροφήν μας σὴν ἀρχικὴν συγγένειάν μας, στὸ κοινὸν μας παρελθὸν καὶ σὺς ρίζες, θὰ διαπιστώσωμε τότε ὅτι ἡ Ἀνατολὴ καὶ ἡ Δύση ἀνήκουν μαζί ὀργανικῶς σὴν μίαν Χριστιανωσύνην».

Ε.Δ.Θ.

πάλι να εξετασθή ή σχέση του ανθρώπου με τον Θεό. Η πεποίθηση ότι ή ορθόδοξη πίστη, ιδιαίτερα δια της στενής της συνδέσεως με την ελληνική παράδοση, θα μπορούσε να αποτελέσει μία συμβολή στη στερεότερη θεμελίωση του αιτήματος για κοινωνική δικαιοσύνη, ήταν και ο λόγος που ή Έλληνική Πολιτεία —παρά τις άλλες οικονομικές της υποχρεώσεις— ώδηγήθηκε στην απόφαση να προσφέρει στο νέο Ίνστιτούτο τις απαραίτητες οικονομικές βάσεις του. Όπως έτόνισε και ο εκπρόσωπος της τοπικής Κυβερνήσεως του Καντονίου της Γενεύης κ. Olivier Vodoz, ένα κράτος είναι αναγκασμένο να προσφύγει στη Θεολογία και την Έκκλησία για να εύρη τις απαντήσεις που θα πρέπει να δώσει σε θέματα απόμεινα των ήθικων αξιών, χωρίς τις οποίες το ίδιο δεν μπορεί να υπάρξει. Από της πλευράς του δέ και ο τέως ομοσπονδιακός Υπουργός κ. Alphons Egli υπεγράμμισε και αυτός τους ποικίλους θησαυρούς που έχει να προσφέρει ή Όρθοδοξία στη Δύση, και που θα μπορούσαν να προωθήσουν τη συνείδηση μίας γνήσιας “κοινωνίας” μεταξύ των Χριστιανικών Έκκλησιών.

Στην όμιλία του ο Πρόεδρος του Ίνστιτούτου Μεταπτυχιακών Σπουδών Όρθοδόξου Θεολογίας Σεβ. Μητροπολίτης Έλβετίας κ. Δαμασκηνός ανέφερε στη Πρόγραμμα Σπουδών του Ίνστιτούτου, το οποίο, σε τελευταία ανάλυση, δεν είναι τίποτε άλλο —είτε— παρά ένας θεολογικός διάλογος επί ύψηλοτέρου ακαδημαϊκού επιπέδου. Πίσω από όλες αυτές τις προσπάθειες εύρίζεται, ως τελικός στόχος, ή ένότης της Έκκλησίας. Η φιλοξενούσα το Όρθόδοξο Κέντρο χώρα, ή Έλβετία, αποτελεί ένα πρότυπο, διότι είναι και ή ίδια “μία ένότης εν τη ποικιλία”. Η ιδιαίτερη απόστολή της Όρθοδοξίας συνίσταται, επομένως, στο να συντελέσει στην πραγματοποίηση της ένότητος των Χριστιανών, τοίτο δέ όχι απλώς επί ακαδημαϊκού επιπέδου, έστω και αν τοίτο θα έχει επιπτώσεις και στο κοινωνικό πεδίο· αλλά μάλλον επί μίας ολοκληρωτικής διαστάσεως, στα πλαίσια της οποίας και ο πνευματικός παράγων θα μπορούσε και αυτός να εύρη μία βιωμένη έκφραση πίστεως.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ό Πάπας Ιωάννης - Παύλος Β', κατά την παρουσίαση του Λατινικού Λεξικού «Lexikon Recentis Latinitatis», εξέφρασε την λύπη του διότι ή «βασιλική γλώσσα» των Λατινικών όμιλείται όλονεν και σπανιώτερον. Το Λεξικόν, το όποϊον εξέδόθη υπό του έν Βατικανών Ίδρύματος «Latinitas», παρουσιάζει 23.000 λέξεις, έν αίς και αί λέξεις «Computer», «Internet».

Έν Βατικανών έχουν την κυρία κατοικία των 455 πρόσωπα, έξ όν οι 164 έχουν την βατικανήν ύπηκοότητα. Είς τους 467 πολίτας του Βατικανού ανήκουν, έκτος του Πάπα, οι έν Ρώμη κατοικούντες Καρδινάλιοι, οι είς το Έξωτερικόν εύρισκόμενοι 253 διπλωμάται της «Άγίας Έδρας» και τα μέλη της «Έλβετικής Φρουράς».

Ό συνεργάτης της εφημερίδος «L' Osservatore Romano» θεολόγος Gino Concetti κατήγγειλε μίαν έν Η.Π.Α. χρησιμοποιουμένην μέθοδον τεχνητής γονιμο-

ποιήσεως, ή όποία «άγνοεί την άξιοπρέπειαν και τα δικαιώματα του έμβριου». Η καταγγελία άφορά είς Κλινικήν της Ν. Υόρκης, ή όποία «έτοιμάζει έμβρυα με τα γνωρίσματα, τα όποία επιθυμούν οι μέλλοντες γονείς».

Έν Ιταλία εξέδόθη βιβλίον, άναφερόμενον είς τον Πάπαν Ιωάννην - Παύλον Β' και περιέχον 400 μέχρι τουδε άδημοσιεύτους φωτογραφίας πτυχών του έργου του. Το βιβλίον έχει τον τίτλον: «Ιωάννης - Παύλος Β' —Ό προφήτης της τρίτης χιλιετίας».

Ό Πρόεδρος της Γερμανικής Συνελεύσεως των ΡΚαθολικών Έπισκόπων Karl Lehmann, όμιλών έν συνεδρίω έν τώ όποιώ εξέτάσθη το θέμα «Η άγωνία των Γερμανών ένώπιον του “Ξένου”», έτόνισεν ότι είς πλείστους Γερμανούς παρατηρούνται σήμερα «έλλειψις αισθήματος ταυτότητος, ξερίζωμα και άνεσιότης και άπουσία προοπτικής».

Ό Πάπας Ιωάννης Παύλος Β' άνεκήρυξε την ρωμαιοκαθολικήν άγίαν Θηρεσίαν του Βρέφους Ίησού ως «Διδάσκαλον της Καθολικής Έκκλησίας».

Έν Σιβηρία έτελέσθησαν τα έγκαίνια του Καθεδρικού Ναού των ΡΚαθολικών.

Ε. Δ. Θ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Έν Cassano di Murge (Μπάρι) —υπό την αιγίδα του Καρδινάλιου Edward Idris Cassidy, Προέδρου του Ποντιφικίου Συμβουλίου δια την προώθησιν της ένότητος των Χριστιανών και του Μητροπολίτου Κυρίλλου, Έπιτροπάρχου των Έξωτερικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας— έγένετο συνάντησις κορυφής εκπροσώπων του Βατικανού με εκπροσώπους του Πατριαρχείου Μόσχας προς εξέτασιν των προβλημάτων έκ της συνεχίσεως της έντάσεως είς τάς σχέσεις Όρθοδόξων και Ουνιτών έν Ούκρανία. Αί δύο Έπιτροπεί, συμφώνως προς το τελικόν Ανακοινωθέν, άνεγνώρισαν ότι είναι ανάγκη να τεθούν είς ένεργειαν αί πρωτοβουλία συμφιλίσεως και άποτροπής παντός είδους βίας, φυσικής, λεκτικής και ήθικης». Αί δύο Έπιτροπεί προέτειναν, ίνα μία Υποεπιτροπή «μελετήσει λεπτομερέστερον το θέμα».

Έν Ίερουσαλήμ συνεχίζει την δραστηριότητα αυτού ο «Όικουμενικός Κύκλος Φίλων» (Ecumenical Circle of Friends) - ECOF, του όποϊου μετέχουν ούχι έπίσημοι εκπρόσωποι, αλλά φίλοι έκ διαφόρων Χριστιανικών Έκκλησιών. Προσφάτως είς το Δελτίον Όικουμενικών Ειδήσεων ΚΝΑ (= Katholische Nachrichten-Agentur) έδωκεν ένδιαφέρονσαν συνέντευξιν περι των στόχων του Κύκλου αυτού ο Γενικός Γραμματεύς αυτού Βέλγος πατήρ Frans Bouwen, διακεκριμένος ΡΚαθολικός Θεολόγος, όστις επί 28 έτη ζή είς τους Άγίους Τόπους και εργάζεται έν οίκουμενικώ πνεύματι τόσον έν Ρωμαιοκαθολικαίς Έπιτροπείς, όσον και έν τη Έπιτροπή «Πίστις και Τάξις» του Παγκοσμίου Συμβουλίου των Έκκλησιών.

Ε. Δ. Θ.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Γεωργίου Ν. Κωνσταντίνου, **ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ**, τόμος Α' 1997, σσ. 253.

Μία νέα αξιόπαινη προσπάθεια ξεκίνησε στο χώρο των μουσικών εκδόσεων με την άρτια και καλαισθητή έκδοση του Α' τόμου του μουσικού πονήματος του μουσικοδιδασκάλου της Βυζαντινής Μουσικής και Ίεροψάλτου κ. Γεωργίου Ν. Κωνσταντίνου, με τίτλο «*Θεωρία και πράξη της εκκλησιαστικής μουσικής*». α) Η πρωτοβουλία αυτή και προσπάθεια δεν αναζητά την πρωτοτυπία επειδή πιστεύει ότι έχει να προσθέσει κάτι το νέο στο χώρο των μουσικών εκδόσεων και των μεγάλων «*θεωρητικών*», ούτε πάλι γιατί θεωρεί ότι η συμβολή της στην εκμάθηση και διδασκαλία της Βυζαντινής Μουσικής έγκειται στην εφαρμογή ή υπόδειξη νέων μεθόδων ή αρχών μουσικής διδασκαλίας. Είναι έντοτοις σημαντική και αξιόπαινη γιατί αποτελεί καρπό ένοριακής προσπάθειας του Ίερού Ναού Ζωοδόχου Πηγής (όδου Ακαδημίας), ή όποια, με την άρωγή του Έκκλησιαστικού Συμβουλίου, το άμεριστο και άοκνο ενδιαφέρον του Ίερατικώς Προϊσταμένου και Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου της Σχολής Βυζαντινής Μουσικής της όμωνύμου ένορίας Πανοσιολογιωτάτου Αρχιμανδρίτου κ. Γεωργίου Μαρίνη και την φιλότιμη προσπάθεια του Πρωτοψάλτη του Ίερού Ναού και Καθηγητή της Σχολής κ. Γεωργίου Κωνσταντίνου, προσφέρεται τόσο στους μαθητές της Σχολής όσο και στο λοιπό φιλόμουσο κοινό, άποδεικνύοντας περίτρανα πνεύμα άναβαθμισμένης ένοριακής ευθύνης, αξιόλογης και άρτιας προσφοράς μουσικής και μουσικολογικής εκπαίδευσης, υπεύθυνου και ύψηλων άπαιτήσεων έκδοτικού έργου. Μακάρι το έργο αυτό να μιμηθούν και άλλες ένορίες. β) Η πρωτοβουλία αυτή και προσπάθεια είναι άκόμη σημαντική, γιατί άποτελεί πυξίδα της όρθης πορείας για την εκμάθηση γής Βυζαντινής Μουσικής, κύρια στους νέους σπουδαστές και ευέλπιδες των ιερών αναλογιών, ή όποια δεν είναι άλλη από την ρωμαϊκή μουσική εκκλησιαστική παράδοση, ένω συγχρόνως ύποδεικνύει και τον όρθό προσανατολισμό για την κατανόηση και βίωση του μουσικού λειτουργικού πλούτου και της άλήθειας που έκφράζει.

Στόν θεωρητικό λοιπόν αυτό πρώτο γνώμονα μαθητείας περιλαμβάνεται ό,τι είναι άπαραίτητο σχετικά με τη μουσική γραφή, το χρόνο και τον ρυθμό, τις μουσικές κλίμακες και τα διαστήματα (Κεφ. Α', σελ. 25-51). Στο δεύτερο κεφάλαιο (σελ. 53-64) έξετάζεται ή μουσική έκφραση. Θεωρώ ότι είναι το ούσιαστικότερο κεφάλαιο του παρόντος τόμου, γιατί ή όρθή έκτέλεση και άπόδοση των μουσικών φθόγγων και των σημαδοφώνων άποτελεί την πεμπτουσία όλης της μουσικής εκπαιδευτικής προσπάθειας, έξαρτάται δέ άποκλειστικά και μόνο από την σωστή και σύμφωνη προς την παράδοση έρμηνεία αυτών. Στο σημείο αυτό νομίζω ότι είναι άπαραίτητο να αναφέρουμε ότι ό συντάκτης του παρόντος θεωρητικού

προσπάθησε να έπανασυνδέσει την σημερινή μουσική παράδοση με αυτή την βυζαντινή, πριν δηλαδή την λεγομένη μεταρρύθμιση των Χρυσάνθου, Χουρμούζιου Χαροτοφύλακα και Γρηγορίου Πρωτοψάλτη, έπαναφέροντας σε μουσική χρήση τα σημάδια *όξεία, τσάκισμα, στρεπτό, τρομικό, διπλό, πείσμα, λύγισμα και ισάκι*, ήταν ό καρπός μακροχρόνιας μελέτης και άγώνα του μεγάλου μουσικοδιδασκάλου Σίμωνα Καρά. Η ούσιαστική συμβολή και προσφορά του κ. Γεωργίου Κωνσταντίνου είναι άκοριβώς ή προσπάθειά του να μεταλαμπαδεύσει στους μαθητές του αλλά και μελετητές του βιβλίου την άρρηκτη αυτή σχέση γραπτής και προφορικής μουσικής παράδοσης αναφορικά με την βυζαντινή μουσική, ή όποια διεσώθη και άποδίδεται άριστα στα δημοτικά τραγούδια του ρωμαϊκού λαού. Στο τρίτο κεφάλαιο (σελ. 65-78) γίνεται άναφορά στα περι ήχων της εκκλησιαστικής μουσικής, στις σχέσεις και στις συγγένειες που προκύπτουν, ανάλογα με την πορεία της κλίμακας και των διαστημάτων τους, τα είδη της εκκλησιαστικής μελοποιίας και τα μουσικά γένη. Στα ύπολοιπα κεφάλαια (Δ', Ε', ΣΤ', Ζ', Η', Θ', Ι', ΙΑ' και αντίστοιχες σελ. 79-126, 127-141, 143-159, 161-168, 169-191, 193-206, 207-208, 209-212) έχουμε την αναλυτική άναφορά για κάθε ήχο, σε όλες τις μορφές, με τις όποιες άπαντάται στην γραπτή και προφορική μουσική παράδοση, αρχίζοντας από τους ήχους του μαλακού διατόνου. Ό τόμος κλείνει με δύο σημαντικά *Παραρτήματα* (σελ 215-249): τις προκαταρκτικές άσκήσεις άνάβασης και κατάβασης, με ή χωρίς συνδυασμούς μουσικών χαρακτήρων και τα θεωρητικά θέματα, όπως μουσικών συστημάτων, ιδιοτήτων των τετραχόρδων, ρυθμού και ρυθμικών πόδων, περι ζυγού, κλιτού, σπάθης και ίσοκρατημάτων, τέλος δέ με την παράθεση της σπουδαιότερης *Βιβλιογραφίας* (σελ. 251-253), άπαραίτητη για τον όποιοδήποτε μελετητή και μουσικολόγο.

Άν και γνωρίζουμε και τις δυσκολίες του έγχειρήματος αλλά και τον κόπο και την εργατικότητα που έχει καταβληθή, εύχόμεθα να συνεχισθεί ώστε να ολοκληρωθεί ή προσπάθεια αυτή έκδοσης και των ύπολοίπων τόμων και να παρουσιαστεί το όλο έργο συστηματικά, εκπληρώνοντας, με τον τρόπο αυτό, τις προσδοκίες όλων εκείνων, οι όποιοι συνήργησαν και συνέβαλαν ούσιαστικά για την καλύτερη και άριότερη τύποις έκδοσή του.

ά. Χ.Σ.

Γιάννης Μενεσιδής (Λεύκωμα μονοχρόμων και πολυχρόμων εικόνων), Έκδόσεις «Άρμός», Άθήνα 1996, σελ. 156.

Άλλη μιá βαρύτιμη καλλιτεχνική έκδοση του «Άρμου» (Μαυροκορδάτου 7, Άθήνα), ή όποια μās άποκαλύπτει το τάλαντο ένός γιατρού ζωγράφου, που κρατάει το σόι του από την πονεμένη Μικρασία, και μαθήτευε κοντά στον άείμνηστο λογοτέχνη και ζωγράφο Ν. Γ. Πεντζίκη († 1993). Έδώ έχουμε μιá προσφορά της προσφυγικής έμπειρίας, που μās έρχεται μέσω της Μα-

κεδονίας, όπου και ή πατρίδα του γιατρού και ζωγράφου Γ. Μενεσίδη (Ξάνθη). Η σχέση του Μενεσίδη με την ζωή της Έκκλησίας είναι πολύ εκδηλη, όχι μόνο με τα ζωγραφικά έργα του καλλιτεχνικού τούτου Λευκόματος, αλλά και με τη συμμετοχή του (καλλιτεχνική - ζωγραφική) στις εκδόσεις της 'Ι. Μητροπόλεως Ξάνθης, καθώς και στο έργο περιοδικό της.

Ο Μενεσίδης ευτύχησε να έχει δάσκαλο τον ιδιώτη αλλά σημαντικό συγγραφέα και ζωγράφο Πεντζίκη, που σημαίνει ότι ακολούθησε ως ένα σημείο την πνευματική γραμμή (Έκκλησία) και την τεχνική του (ψηφαριθμηση). Όμως, προχώρησε μετά, ώπου να βρει το δικό του δρόμο, τη δική του φωνή και ταυτότητα, που διακρίνεται σαφέστατα απ' το 1991 και μετά. Είναι ζωγράφος που έχει κατακτήσει την «τών πραγμάτων αλήθειαν», αλλά προχωρεί ακόμη το δρόμο του. Ωρα καλή, αγαπητέ Γιάννη Μενεσίδη!

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Άρχιμ. Γερβασίου 'Ιω. Ραπτοπούλου, **ΕΧΘΡΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ**, έκδ. αδελφότητα «'Η όσια Ξένη», Θεσσαλονίκη 1996, σελ. 100.

Είναι γνωστός ο πολυγραφώτατος συγγραφέας και γλαφυρώτατος ιεροκήρυκας π. Γερβάσιος Ραπτόπουλος, που διακονεί μὲν ἐπισημῶς στὴν Ἱερὰ Μητρόπολη Κασσανδρείας, ἀλλὰ τὸ ὄνομά του καὶ τὸ ἔργο του στὴν ποιμαντική διακονία καὶ τὴν ἀποφυλάκιση τῶν φυλακισμένων σὲ φυλακὲς τῆς Ἑλλάδος (ἀλλὰ καὶ συμπατριωτῶν μας κλεισμένων σὲ φυλακὲς τοῦ ἐξωτερικοῦ) εἶναι γνωστότατο, καὶ μάλιστα λίαν εὐφήμως, σὲ πολὺ εὐρύτερους κύκλους. Πέρ' ἀπὸ τὰ βιβλία του, ὁ σεμνὸς καὶ διακριτικὸς Ἀρχιμανδρίτης, ἐκδίδει τὸ περιοδικὸ «Χριστιανικὸ Παλμοῦ», καθὼς καὶ τὸ τετρασέλιδὸ του παραρτήμα «Ἀντίλαλοι ἀπὸ τῆ Γαλιλαία», μὲ ἀπλά καὶ ζωντανὰ κηρύγματα, σὲ ἀγιογραφικὲς περικοπές, πολὺ κατανυκτικὰ καὶ πνευματικὰ.

Μέσα στὸ 1997 ὁ π. Γερβάσιος ἐξέδωκε δύο ἐνδιαφέροντα βιβλία, πὺ παίρνουν τὸ θέμα τους ἀπὸ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη, καὶ συγκεκριμένα ἀπὸ τὸν βασιλιὰ Σεδεκία [«37 χρόνια σὲς φυλακὲς τῆς Βαβυλώνας», σελ. 86 καὶ «Τὸ τραγικὸ τέλος ἑνὸς βασιλιὰ καὶ τοῦ λαοῦ του», σελ. 84]. Θέλω, ὅμως, ἐδῶ νὰ σταθῶ σ' ἕνα προηγούμενο βιβλίο τοῦ π. Ραπτοπούλου, πὺ ἔχει τὸν τίτλο «Ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας», πὺ ἐκδόθηκε τὸ τέλος τοῦ περασμένου ἔτους. Καὶ παλαιότερα, ὁ ἴδιος συγγραφέας ἔχει ἀσχοληθεῖ μὲ τὶς Αἱρέσεις, πὺ λυμῶνται τὸν τόπο μας καὶ εἶχε γράψει ἕνα χρησιμώτατο βιβλίο «Αἱρέσεις στὴν Ἑλλάδα καὶ οἱ κακοδοξίες τοῦ παπισμοῦ», τὸ ὁποῖο ἐξέδωκε ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (Ἀθήνα 1994, σελ. 250). Ἐπειδὴ, ὅμως, τελευταία, οἱ ξένες αἱρέσεις προσπάθησαν νὰ εἰσχωρήσουν στὴν Ἱ. Μητρόπολη Κασσανδρείας καὶ νὰ δράσουν προσηλυτιστικὰ (κυρίως μὲ τὴν ἴδρυση Χιλιαστικοῦ Κέντρου στὴν Κασσάνδρα καὶ Βουδιστικοῦ Κέντρου στὸ Χολομώντα), ἡ τοπικὴ Ἐκκλησία ὀργάνωσε μὴ ἡμερίδα στὸ πνευματικὸ κέντρο «Παναγία ἡ Φιλανθρωπινὴ» (Ὁρμύλια) καί, μετὰ, ἕνα ὀγκῶδες συλλαλητήριον, μὲ πλῆθος κόσμου καὶ ὅλες τὶς Ἀρχές τοῦ τόπου (Κασσάνδρεια Χαλκιδικῆς). Τ' ἀποτελέσματα παρουσιά-

στηκαν πολὺ θετικά: *ματαιώθηκε ἡ ἀνέγερση τοῦ Χιλιαστικοῦ Κέντρου καὶ ἐκλείσθη τὸ Βουδιστικὸ Κέντρο στὸ Χολομώντα!* Αὐτὰ τὰ πολὺ σημαντικὰ καὶ μαχητικὰ κείμενα ἐπιμελεῖται καὶ παρουσιάζει σὲ τοῦτο τὸ βιβλίο ὁ π. Γ. Ραπτόπουλος, μὲ προλογικὸ σημείωμα - εὐλογία τοῦ σεβ. *Μητροπολίτου Κασσανδρείας κ. Συνεσίου*, ὁ ὁποῖος μετὰ ἄλλων γράφει: «Ὁρδαὶ ἐχθρῶν τοῦ Γένους καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας ἔχουν ἐπιπέσει κατ' αὐτῶν. Δὲν ἀπομένει πλέον καιρὸς. Ὅλοι εἰς τὸν ἅγιον ἀγῶνα! Ὅλοι πρέπει, ἐπιτέλους, νὰ μάθουν τί εἶναι Ὀρθοδοξία καὶ τί εἶναι Ἑλλάς» καὶ ποῖοι εἶναι οἱ βαρεῖς λύκοι, οἱ ὁποῖοι ἐξορροῦν ἀπειλητικοί...».

Τὸ βιβλίο εἶναι ἕνα μικρὸ ὄπλοστάσιο κατὰ τῶν αἰρέσεων, χρήσιμο γιὰ ὅλους τοὺς ἱεροκήρυκας καὶ τοὺς εὐσεβεῖς Χριστιανούς πὺ ἀγαποῦν τὴν Ἑλληνορθοδοξία - καὶ γιὰ ἐνημέρωση, καὶ γιὰ χρῆση τῶν πνευματικῶν ὄπλων, πὺ ὑποδεικνύουν οἱ συντάκτες τῶν κειμένων τοῦ βιβλίου.

Π. Β. ΠΑΣΧΟΣ

Ἱερέως Ἡλίας Δροσινού, **Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤΟΥ, 1862-1942**, Ἀθήνα 1996, σσ. 144.

Ἔργον πνευματικῶν μεγάλου ἐνδιαφέροντος εἶδεν κατ' αὐτὰς τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, πλουτίσαν τὴν Βιβλιογραφίαν τῆς Ἑλλαδικῆς Πρωτεύουσας καὶ τὴν περὶ τὰ ναϊκὰ τῆς χώρας ἡμῶν ἐκκλησιαστικὴν φιλολογίαν.

Πρόκειται δι' ἕν καλαίσθητον καὶ σπουδαῖον βιβλίον τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὸν πρῶτον Ἱερόν Ναὸν τῆς Πατρίδος μας, τοῦτέστιν εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηνῶν «Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου», ἔχον ἀκριβῶς τὸν τίτλον: «Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΤΟΥ, 1862-1942».

Τὸ βιβλίο αὐτὸ, 8ου μεγάλου σχήματος καὶ ἐκτάσεως ἐννέα περίπου τυπογραφικῶν, ἀριθμοῦν 143 σελίδας, ἀποτελεῖ κόπον καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ λογίου Πρωτοπρεσβυτέρου π. Ἡλίας Θ. Δροσινού, Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ τούτου Ναοῦ κατὰ τὰ τελευταία ἔτη. Ἐξεδόθη ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Σεπτέμβριον τοῦ διαρρέυσαντος ἔτους 1996 καὶ ἐκ τοῦ Καταστήματος Γραφικῶν Τεχνῶν Ε. Μπουλόκου - Α. Λογοθέτη Ο.Ε., τῆ χορηγία τῆς Ἐθνικῆς Κτηματικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος, ὡς σημειοῦται ἐν αὐτῷ. Τοῦτο ἀφιεροῦται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως εἰς τὸν Ἐφημεριακὸν Κλῆρον τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν.

Ὁ π. Ἡλίας Δροσινός, φιλοπόνως καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον εἰργάσθη διὰ νὰ ἐτοιμάσει τὸ πόνημά του αὐτό. Εἰς τὸ ἐγχείρημά του αὐτὸ προέβη, προφανῶς, ἐξ ἀγάπης πρὸς τὸν ἅγιον τοῦτον Οἶκον, τὸν ὁποῖον ἐπαξίως, μετὰ ζήλου πολλοῦ, ὑπηρετεῖ. Εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτό, ἀκολοθεῖται ἡ ἐξῆς ὄλη:

Μέρος Α': «Ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς Ἀθηνῶν» : Ἐπιλογὴ τοποθεσίας καὶ ἀπόφασις ἀνοικοδομήσεως τοῦ Ναοῦ. Θεμελίωσις καὶ ἀνοικοδόμησις τοῦ Ναοῦ. Ἡ Ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Ναοῦ. Ἱερὰ Κειμήλια καὶ Λείψανα τοῦ Ναοῦ. Τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Ναοῦ.

Μέρος Β': «Οἱ Ἐφημεριοὶ τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ». Πρωτ. Σωκράτης Κολιάτσος, Οἶκον. Παναγιώτης Σωτηρόπουλος, Οἶκον. Δημήτριος Κωνσταντινίδης, Οἶ-

κον. Χρήστος Παπαϊκονόμου, Οίκον. Παναγιώτης Στελλάκης, Πρωτοπρ. Βασίλειος Χούπης.

Μέρος Γ': «Έγγραφα Μητροπολιτικού 'Ι. Ναού 'Αθηνών».

Καλόν θά ἦτο, νά ἐγίνετο λόγος ἐκτενής καί διὰ τούς 'Ιεροφάλας καί τās κατὰ καιρούς Χορωδίας τοῦ 'Ιεροῦ τούτου Ναοῦ, ἡ ὑπηρεσία τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ, ἐξ ἴσου σχεδόν μὲ τούς 'Ιερεῖς - 'Εφημερίους, σπουδαῖον κεφάλαιον τῆς ὅλης ἱστορίας τοῦ Ναοῦ. Τοῦτο ἐλπίζομε νά πράξει ὁ Αἰδεσμ. συγγραφεὺς εἰς τὴν προαναγγελλθεῖσαν ἡδὴ ὑπ' αὐτοῦ ἐπανεκδοσὶν τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου του εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον.

Πλουσία καί ἐπιτυχῆς εἶναι καί ἡ εἰκονογράφου τοῦ βιβλίου. Εἰς αὐτὸ περιλαμβάνονται ἐβδομήκοντα περὶ του φωτογραφία, μικρὰ ἢ μεγάλα, ἔγχρωμοι ἢ ἀσπρόμαυρα, δίδουσι πνοὴν καί ἐναργὴ παράστασιν εἰς τὸν ἀναγνώστην του. Αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἐπιτυγχάνει ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς τὸ βιβλίον αὐτό, διὰ παραθέσεως εἰς τὸ πρόσθιον ἐξώφυλλον τοῦ θαυμασίας λιθογραφίας τοῦ Μ. Βρεττοῦ (ἔτους 1860) μὲ Ν.Δ. ἐξωτερικὴν ἀποψιν τοῦ ἱστορουμένου Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ κλινοῦ ἄστεως.

Αἱ φωτογραφία αὐταὶ ἀπεικονίζουσι ἀπόψεις τοῦ 'Ι. Ναοῦ, ἀρχιτεκτονικὰ σχέδια αὐτοῦ, ἱερὰς Εἰκόνας καί ἄλλα κειμήλια αὐτοῦ, τούς 'Ιερεῖς - 'Εφημερίους οἵτινες ὑπηρετήσαν εἰς τὸν 'Ι. Ναὸν κ.ά. 'Εν τῷ συνόλῳ τους, αἱ φωτογραφία αὐταὶ, ἀποτελοῦν ἐπιτυχή ἐπιλογὴν καί ἀρμονικὴν τοποθέτησιν αὐτῶν ἐντὸς καί ἐκτὸς κειμένου.

Ἡ σκέψις καί ἡ ἀπόφασις τοῦ π. 'Ηλίου Δροσινού, διὰ τὴν συγγραφὴν καί παρουσιάσιν τοῦ παρόντος, ἐκκλησιαστικοῦ χαρακτήρος, πνευματικοῦ ἔργου του, ἀποτελεῖ ἀναμφισβητήτως παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Τὰ Ναϊκά τῆς 'Ιερᾶς 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν καί γενικώτερον τοῦ Λεκανοπέδιου 'Αττικῆς, δὲν ἔχουν εἰσέτι καταστῆ ἀντικειμένον λεπτομεροῦς καί συστηματικῆς ἐρεῦνης καί μελέτης ὑπὸ ἐιδικῶν, πλὴν τινῶν ἐξαίρεσεων. Ἡ μακρὰ καί λαμπρὰ πορεία τῶν 'Ι. Ναῶν τῶν 'Αθηνῶν δικαιολογεῖ τὴν εἰς βιβλία ἀποτύπωσιν τῆς ἱστορίας των. Εἶθε ὁ π. 'Ηλίας Δροσινὸς νά εὖρη μιμητὰς. Τὸ εὐχόμεθα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΡ. ΒΟΡΒΙΛΑΣ

Σ. Γ. Παπαδόπουλου, καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, **ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ**, Κατερίνη 1990, ἐκδ. «Τέριος», σ. 64.

Τοῦ ἴδιου, **Ὁ μακαριστὸς 'Ιακώβος Τσαλίκης, ἡγούμενος ἱ. μ. ὁσίου Δαβὶδ τοῦ γέροντος**, 'Αθήνα 1992, σ. 191 καί 22 φωτογραφίαι.

Τὰ δύο αὐτὰ μικρὰ καί σπουδαῖα ἀγιογραφικὰ βιβλία ἔρχομαι κάπως ἀργὰ νά παρουσιάσω γιὰ πολλοὺς λόγους. Ὁ κυριώτερος εἶναι ὅτι ἤθελα νά δῶ μήπως ὁ χρόνος ἔδειχνε λαθεμένες τὶς πρώτες μου ἐπιτιμήσεις· ἀλλ' ἐπειδὴ καί σήμερον διαπιστώνω τὴν ἐπίδραση τῆ σταθερῆ, πού ἐξασκοῦν, δημοσιεύω αὐτὸ τὸ σημεῖωμα.

Τὸ πρῶτο εἶναι ἀγιολογικὴ μελέτη, καὶ ἀνήκει στὸ εἶδος τῶν βιβλίων, πού τελειῶς ἀθόρυβα ἀνατρέπουσι ἀπόψεις αἰῶνων καί κατευθύνουσι τὴν ἔρευνα στὸ σωστὸ δρόμο. Μετὰ τὰ σύντομα εἰσαγωγικὰ ὁ Π. ἐξετάζει τοὺς συνηθισμένους ὄρους «ἀγιοποιήσις», «ἀνακήρυξις», «ἀναγνώρισις» καὶ αἰτιολογημένα τοὺς ἀπορρίπτει, ἀφοῦ ἀ-

ποτελοῦν δάνεια καὶ εἶναι ἐν γένει ἀσύμφωνοι μὲ τὴ θεολογία περὶ τῶν ἁγίων. Ἐπειτα πάλιν αἰτιολογημένα προτείνει τοὺς ὀρθοῦς· διαπίστωση ἀγιότητος, διακήρυξις τῆς καὶ ἐγγραφῆ τοῦ ἁγίου στὸ ἐροτολόγιο. Τὸ τμήμ' αὐτὸ εἶναι τὸ σημαντικώτερον τοῦ βιβλίου (σ. 21-26). Στὸ ὑπόλοιπο βιβλίον γίνεται λόγος γιὰ συναφῆ μὲ τὴ διακήρυξη θέματα, δηλαδὴ τὴ σύγχρονη πράξις «ἀναγνωρίσεως» (σ. 27-29), τὶς συνέπειαι τῆς νέας πρακτικῆς (σ. 31-37), ὅπου ὁ συγγραφεὺς μιλάει γιὰ τὶς δυσκολίας, πού γεννᾷ ἡ μέχρι τώρα πράξις, καὶ ὑποδεικνύει θεολογικοὺς τρόπους θεραπειᾶς. Μὲ τὴν ἴδια θεολογικὴ μέθοδο ἐξετάζει τὰ λιγότερον δυσχερῆ θέματα τῶν θαυμάτων, τῶν πρεσβειῶν καί τῆς παρερησίας τῶν ἁγίων (σ. 39-56). Στὶς ἐπόμενες σελίδες (57-61) ὁ καθηγητὴς μὲ τὴν ἐπιβεβλημένη ἐπιστημονικὴ παρερησία, εὐθύνη καὶ εὐπρέπεια μιλάει γιὰ κάποιαι «ἀγιοποιήσιαι».

Μιὰ ἀπορία μόνον προβάλλω: πὼς στὶς σ. 39 ἐξ. θεωρεῖ τὰ θαύματα ἀπαραίτητη συνέπεια τῆς ἀγιότητος, ἐνῶ μιλώντας ἄλλοτε γιὰ τὸν ἅγιο Φώτιο ἐρμήνευσε ὀρθὰ τὸ ὅτι μερικοὶ ἅγιοι δὲν θαυματουργοῦν. Ἐπειδὴ ἡ «ἀλήθεια» ἐνὸς βιβλίου φαίνεται κυριῶς ἀπὸ τὸ πόσο βοηθεῖ, κατευθύνει, ἐπιβεβαιώνεται καὶ ἐν μέρει ἀναθεωρεῖται ἀπὸ τὶς κατοπινὰς μελέταις, εἰκάζομε ὅτι τὸ βιβλιαρὰ καὶ αὐτὸ εἶν' «ἀληθινόν».

Τὸ δεύτερον βιβλίον ἀπευθύνεται σ' ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Π. χρησιμοποιεῖ καὶ ἐδῶ τὴν ἴδια ἐπίπονη ἱστορικὴ μέθοδο, πού ἐφαρμόζει κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν πατρολογικῶν θεμάτων. Ὅπως ἐκεῖ ἔτσι καὶ ἐδῶ ἐρευνᾷ τὴν πατρίδα, τὶς πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συνθήκαι, τὴν οἰκογένεια, τὸν τρόπο, πού μεγάλωσε ὁ ἅγιος αὐτός, τὸν τόπο, πού ἀσκήτεψε, καὶ ὅλα τὰ συναφῆ θέματα. Ὅλ' αὐτὰ φανερόνουν πολυχρόνια συναναστροφή μὲ τὸ γέροντα, καὶ αὐτοπρόσωπη μετάβασις καὶ ἔρευνα στοὺς τόπους καταγωγῆς καὶ διαμονῆς τοῦ μεγάλου ἀσκητῆ. Ἐτσι εἴμαστε καὶ ἐμεῖς βέβαιοι καὶ οἱ ἐπόμενοι γιὰ τὴν ἀντικειμενικότητα τῶν στοιχείων, πού μᾶς διέσωσε ἡ βιογραφία. Ἡ ἀντικειμενικότητα φτάνει σὲ μέτρα βιβλικὰ καὶ ἀγιολογικὰ. Στὴ Γραφῆ ὁ Δαβὶδ, δάσκαλος τῆς προσευχῆς καὶ προπάτορας τοῦ Χριστοῦ, βιογραφεῖται μ' ὅλες του τὶς ἀδυναμίας· σ' ἀγιολογικὰ κείμενα τὸ ἴδιο συμβαίνει μ' ὅλους τοὺς ἁγίους, καὶ ἐδῶ πρόσωπα σύγχρονα τοῦ γ. 'Ιακώβου παρουσιάζονται, ὅπως ἦταν στὴ δεδομένη στιγμῆ.

Σημειῶνω δύο παροραμάτια, πού βρῆκα. Σ. 103 ΝΙΜΙΤΣ, τὸ ὀρθὸ εἶναι ΝΙΜΙΤΣ. Σ. 108 τὸ ἐπίθετον «χαχόλικος» ἀνήκει σ' ἓνα εἶδος ὀμιλουμένης, πού δὲ γράφεται· ἀντιθέτως γράφεται «ἀτημέλητος» ἢ «ἀπειρόκαλος». Οἱ διαλεκτικοὶ τύποι «σφεπτόσανε» (σ. 38), «ἦσανε» (σ. 39), «στενοχωριόσανε» (σ. 47) ξενίζουσι, καὶ μάλιστα ἀφοῦ ὅλοι ξέρομε ὅτι ὁ Π. εἶναι ἀριστοτέχνης στὴ χρῆσιν τῆς λόγιας δημοτικῆς.

Τὴν ὀρθὴ κρίσιν ἐν τούτοις τοῦ βιβλίου τὴν ἔκανε ὁ λαὸς μιάς ἐνορίας στὸ Περιστέρι, ὁ ὁποῖος ἀκούγοντας τὸν καθηγητὴ νά βιογραφεῖ τὸν ὄσιο γέροντα, καὶ νά λέει ὅτι περίπου γράφει, ἐδάκρυζε ἀπὸ κατάνυξι.

Κ. Ν. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Πρεσβύτερος

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

(Συνέχεια από τη σελ. 819 του υπ' άρ. 20/1997 τεύχους)

171. Πρεσβ. Βασιλείου Θερωμού (θεολόγου, παιδο-ψυχιάτρου), **ΟΜΟΙΟΠΑΘΕΙΣ ΑΝΘΡΩΠΟΙ, Ζητήματα Ποιμαντικής Αυτοσυνειδησίας, Α'** έκδοση, σχήμα 14X21 έκστ., σσ. 88.

Πτυχές και προβληματισμοί γύρω από τὸ χαρακτῆρα τοῦ κληρικοῦ, τὴν ἐξουσία καὶ τὴν διακονία του στὴν Ἐκκλησία, τὶς ψυχολογικὲς παραμέτρους κατὰ τὴν ἀσκηση τοῦ ποιμαντικοῦ τοῦ ἔργου καὶ ἄλλα ἐνδιαφέροντα κείμενα ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενο τοῦ βιβλίου. Ἐξώφυλλο σὲ τετραχρωμία, μὲ ψυφιδωτὴ παράσταση τῆς Ἀναλήψεως (Νέας Μοῆς Χίου).

172. Καθηγητοῦ Ἡλία Βουλγαράκη - Κωστῆ Κυριακίδη, **ΝΕΡΟ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΡΗΜΟ, Ἱεραποστολικὲς ἱστορίες ἀπὸ τὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας μας, Β'** έκδοση, σχήμα 14X21 έκστ., σσ. 136.

Ἀφιερωμένο «στοὺς σύγχρονους συνεχιστὲς τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἀγῶνα τῶν παλαιῶν μοναχῶν», κυκλοφόρησε σὲ β' έκδοση (ἢ α' ἀπὸ τὴ Μονὴ Τιμ. Προδρόμου Καρέα) τὸ βιβλίο αὐτό, καρπὸς τῆς συνεργασίας τοῦ Καθηγ. Ἡλία Βουλγαράκη (συλλογὴ κειμένων καὶ σχόλια) καὶ τοῦ Κωστῆ Κυριακίδη (ἀπόδοση στὰ νεοελληνικά). Τὰ κείμενα στοχεύουν νὰ δείξουν ὅτι γιὰ τὴν Ἐκκλησία, ἡ ἱεραποστολὴ ἦταν μιὰ ἄμεση συνέπεια καὶ συνέχεια τοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου. Γι' αὐτὸ ἦταν καὶ ἡ πρώτη ἐντολὴ ποὺ ἔδωσε στοὺς μαθητὲς Του. Σταχυολογοῦνται κείμενα 25 ὁσίων τῆς ἐρήμου.

173. **ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ**, ἔκδοσις Η' μὲ νέα στοιχειοθεσία, σχήμα 12X17 έκστ., χρυσόδετο, σσ. 56.

Εὐχρηστο στοὺς ἱερεῖς καὶ ἱεροψάλτες τευχίδιο, μὲ δίχρωμη ἐκτύπωση καὶ εὐανάγνωστα γράμματα, περιέχει τὶς Ἀκολουθίες τοῦ Ἀρραβῶνος καὶ τοῦ Γάμου, τὴν Εὐχὴ «ἐπὶ λύσιν στεφάνων τῇ ὀγδῶ ἡμέρᾳ», τὰ Κεφάλαια περὶ διγάμων, καὶ τὶς Ἀκολουθίες «εἰς Δίγαμον» καὶ «ἐπὶ ἐπανασυστάσει Γάμου διαζευχθέντων».

174. Ἀμίλα Σ. Ἀλιβιζάτου (†), Καθηγητοῦ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου, **ΟΙ ΙΕΡΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ**,

ἔκδοσις τρίτη σὲ νέα στοιχειοθεσία, σχήμα 12X17 έκστ., χρυσόδετο, σσ. 672.

Τὸ δυσεῦρετο τοῦτο ἔργο τοῦ ἀειμνήστου Ἀλιβιζάτου, τὸ πάντοτε ἀπαραίτητο βοήθημα στοὺς εἰδικοὺς (θεολόγους, κληρικοὺς, νομικοὺς), ἐκδόθηκε σὲ νέα στοιχειοθεσία. Περιέχει τοὺς ἱεροὺς Κανόνες τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ Τοπικῶν Συνόδων, καθὼς καὶ αὐτοὺς τῶν Ἁγίων Πατέρων. Εὐρετήριο ὀνομάτων καὶ πραγμάτων (σσ. 651-671) καθιστᾷ ιδιαίτερα εὐχρηστὴ τὴ Συλλογὴ αὐτή.

175. Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ, **Ο ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΙΑΣ**, μετὰ τῶν Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἁγίων. Εἰσαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια κ.λπ. Γεωργίου Δ. Παπαδημητρίου, Ἀθήνα 1997, σχήμα 14X21 έκστ., σσ. 168.

Δύο ιδιαίτερα λαοφιλεῖς Ἁγίες Γυναῖκες τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν Αἰκατερίνη καὶ τὴν Εὐγενία, προβάλλει ἡ νέα αὐτὴ έκδοση. Τὸ κείμενο Συμεῶν τοῦ Μεταφραστοῦ ἀποδίδει στὴ νεοελληνικὴ, παραθέτοντας σχετικὴ εἰσαγωγή, σχόλια, πραγματολογικὰ στοιχεῖα καὶ παραπομπές, ὁ Γ.Δ. Παπαδημητρίου, θεολόγος, φιλόλογος. Εἰκόνες σὲ τετραχρωμία ὠραῖζουν τὴν έκδοση, ποὺ συμπληρώνεται ἀπὸ τὶς Ἀσματικὲς Ἀκολουθίες τους καὶ τὸν Παρακλητικὸ Κανόνα στὴν Ἁγία Αἰκατερίνη.

176. Μητροπολίτου Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Διονυσίου, **ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ, τὸ μέγιστο ἔθνικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ πρόβλημα**, σχήμα 11X17,5 έκστ., σσ. 32.

Κομψὸ τευχίδιο, ποὺ περιέχει ὀλόκληρη τὴν Εἰσήγησιν ἐνώπιον τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (2.10.1996). Ὁ Σεβ. συγγραφέας δὲν ἀρκεῖται στὴν περιγραφὴ τοῦ προβλήματος, ποὺ εὐστοχα χαρακτηρίζει «μέγιστο» γιὰ τὸ Ἔθνος καὶ τὴν Ἐκκλησία. Δὲν ἀνατρέπει ἕναν πρὸς ἕνα τοὺς σύγχρονους «μύθους» ποὺ συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ τριπτύχου «ἀντισύλληψη - ἔκτρωση - στείρωση». Ἀλλὰ καταθέτει καὶ πρακτικῶς ἐφαρμόσιμες προτάσεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΛΗΜΝΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 385

Ο Μητροπολίτης Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ
ὡς Ἱεράρχης τῆς Ἀγιωτάτης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς Εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς καὶ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας περὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἐκδηλουμένης δι' ἔργων φιλανθρωπίας, εὐποιίας καὶ συμπαραστάσεως πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀξίους βοήθειας ἀδελφούς ἡμῶν.

2. Τὸ Ποιμαντορικὸν καθήκον ἡμῶν τοῦ φροντίζειν καὶ μεριμνᾶν ἀνυστάκτως περὶ τῶν πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν ἀναγκῶν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τῆς Θεοσώστου ἡμῶν Ἐπαρχίας.

3. Τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 29 παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/77 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

4. Τὸ ἀρθρον 20 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ὄργανισμοῦ διοικήσεως Ἐκκλησιαστικῶν Σωμάτων καὶ Ὁργάνων» (Φ.Ε.Κ. 185/Α/11.9.1970).

5. Τὴν ὑπ' ἀριθμ. 385/20.11.1997 πρότασιν ἡμῶν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον.

6. Τὴν ἀπὸ 9.12.1997 ἐγκριτικὴν Ἀπόφασιν τῆς Δ.Ι.Σ.

Ἀποφασίζομεν

Συνιστῶμεν Ἴδρυμα παρὰ τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾷ Μητροπόλει ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν: ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Λήμνου.

Παραρτήματα τοῦ Ταμείου τούτου, ὑπαγόμενα ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ Γενικὸν Φιλοπτώχον Ταμεῖον τῆς Ἱεράς ἡμῶν Μητροπόλεως, ἰδρύνονται παρ' ἐκάστη ἐνορία.

Τὰ τῆς διοικήσεως, διαχειρίσεως καὶ λειτουργίας τούτου καθορίζονται δι' ἴδιου Κανονισμοῦ, ἐγκριθέντος ὑπὸ τῆς Ἱεράς Συνόδου.

Ἡ παρούσα νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ».

Ἐν Λήμνῳ τῇ 15ῃ Δεκεμβρίου 1997

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΗΜΝΟΥ

Α' ΣΥΣΤΑΣΙΣ - ΣΚΟΠΟΣ

Ἄρθρον 1

Συνιστάται εὐαγὲς Ἐκκλησιαστικὸν Ἴδρυμα ὑπὸ

τὴν ἐπωνυμίαν ΓΕΝΙΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Λήμνου ἔδρα ἔχον τὴν πόλιν τῆς Μυρίνης καὶ τελοῦν ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ ἐποπτείαν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως καὶ ἐτησίαν ἐορτὴν ἔχον τὴν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος 12 Νοεμβρίου.

Ἄρθρον 2

Σκοπὸς τοῦ Ἰδρύματος εἶναι:

α) Ἡ παροχὴ πάσης ὑλικῆς βοήθειας καὶ περιθάλψεως εἰς ἐνδεεῖς (πτωχοὺς, ἀσθενεῖς, ἀστέγους, ἐγκαταλελειμμένους κ.ά.) τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας Λήμνου, ἔχοντας ἀνάγκην βοήθειας καὶ συμπαραστάσεως.

β) Ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις ἀπόρων μαθητῶν καὶ σπουδαστῶν.

γ) Ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις ἀπόρων πολυτέκνων οἰκογενειῶν.

δ) Ἡ παροχὴ Ἑλληνοχριστιανικῆς διαφώτισεως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας δι' ἐκδόσεως ἐντύπων καὶ διαφωτιστικῶν φυλλαδίων.

ε) Ἡ βράβευσις ἀριστούχων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῆς τελευταίας τάξεως Λυκείων τῆς Μητροπολιτικῆς περιφέρειας.

Β' ΔΙΟΙΚΗΣΙΣ

Ἄρθρον 3

1. Τὸ Γενικὸν Φιλοπτώχον Ταμεῖον διοικεῖται ὑπὸ πενταμελοῦς Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἀποτελουμένου ἐκ τῶν: α) Τοῦ Μητροπολίτου, ὡς Προέδρου, β) Τοῦ Πρωτοσυγκέλλου ἢ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου, ὡς Ἀντιπροέδρου, γ) ἐνὸς Κληρικοῦ τῆς Μητροπόλεως, ἐκτελοῦντος καθήκοντα Γραμματέως καὶ Ταμίου καὶ δ) Δύο λαϊκῶν (ἀνδρῶν ἢ γυναικῶν) διοριζομένων ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου.

2. Ἡ θητεία τῶν μελῶν τοῦ Δ.Σ. εἶναι τριετής, τὸ ἀξίωμά των τιμητικὸν καὶ ἀμισθον καὶ δύνανται νὰ ἐπαναδιορισθοῦν μετὰ τὴν λήξιν τῆς θητείας των. Μέλος τοῦ Δ.Σ. ἐκλείπον ἢ παραιτούμενον πρὸ τῆς λήξεως τῆς θητείας του ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου. Μέλος ἀπέχον ἀδικαιολογητῶς τριῶν συνεδριῶν τοῦ Δ.Σ., δύνανται νὰ ἀποκατασταθῇ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου.

Γ' ΠΟΡΟΙ

Ἄρθρον 4

Πόροι τοῦ Γεν. Φιλοπτώχου Ταμείου εἶναι:

α) Αἱ εἰσφοραὶ καὶ οἰκονομικαὶ ἐνισχύσεις τῶν Ἐνο-

ριακών Ίερών Ναών, αί όποίαί αναγράφονται έτησίως είς τούς προϋπολογισμούς.

β) Αί έξ έλευθέρας βουλήσεως προσφοραί τού Μητροπολίτου και τών Αιδ. Έφημερίων.

γ) Αί δωρεαί και προσφοραί τών φιλανθρώπων ή φιλανθρωπικών Όργανώσεων, Σωματείων και Συλλόγων.

δ) Αί τυχόν κρατικά έπιχορηγήσεις.

ε) Ποσοστόν 20% έκ τών είς χρήμα μηνιαίων προσόδων έκάστου Ένοριακού Φιλοπτώχου Ταμείου, άποδιδόμενον άνά τρίμηνον.

στ) Ποσοστόν 50% έκ τού έτησίου έράνου τής «ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ» διενεργουμένου κατά τόν μήνα Δεκέμβριον.

ζ) Τό προϊόν έράνου έκ δισκοφοριών είς Ένορίας.

η) Διάφοροι άλλοι πόροι μη κατονομαζόμενοι ώδε, τούς όποίους ήθελεν έξεύρει τó Δ. Συμβούλιον και προέρχονται έκ χρηστής πηγής.

Δ' ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ

Άρθρον 5

Πρός εύχερεστέραν έκπλήρωσιν τού σκοπού τού Γενικού Φιλοπτώχου Ταμείου συνιστάται παρ' έκάστη ένορία είδικόν Ταμείον όνομαζόμενον «ΕΝΟΡΙΑΚΟΝ ΦΙΛΟΠΤΩΧΩΝ ΤΑΜΕΙΟΝ» μέ έδραν τόν κεντρικόν Ναόν τής Ένορίας.

Άρθρον 6

Έκαστον Ένοριακόν Φιλόπτωχον Ταμείον διοικείται υπό Διαχειριστικής Έπιτροπής άποτελουμένης έκ τού Έφημερίου τού Ναού, ώς Προέδρου και τεσσάρων Κυριών ή Δεσποινίδων, διοριζομένων υπό τού Μητροπολίτου, τή προτάσει τού Έφημερίου. Άντιπρόεδρον, Ταμίαν και Γραμματέα τής Έπιτροπής εκλέγει αύτη κατά τήν πρώτην αύτής συνεδρίαν.

Άρθρον 7

Τά Μέλη τής Διαχειριστικής Έπιτροπής τών Ένοριακών Φιλοπτώχων Ταμείων διορίζονται υπό τού Μητροπολίτου επί τριετεί θητεία, τού Μητροπολίτου δυναμένου και πρό τής λήξεως τής θητείας αύτών να άντικαταστήση τά μέλη, άτινα διά λόγους άπασχολήσεως ή ύγείας ή άλλης τινός αίτίας δέν δύνανται να προσφέρουν τās υπηρεσίας των. Μετά τήν λήξιν τής τριετούς αύτών θητείας τά μέλη τών Ε.Φ.Τ. δύνανται να έπαναδιορίζωνται.

Άρθρον 8

Η Διαχειριστική Έπιτροπή τών Ε.Φ.Τ. συνέρχεται τακτικώς μέν άπαξ τού μηνός και έπιλαμβάνεται τών ένδιαφερουσών αύτήν ύποθέσεων, έκτάκτως δέ συγκαλείται όταν κληθή υπό τού Προέδρου αύτής ή ζητήσουσι τούτο τά τρία έκ τών πέντε μελών αύτής. Η Έπιτροπή εύρίσκειται έν άπαρτία εάν παρίστανται ό Πρόεδρος και δύο τούλάχιστον μέλη και άποφασίζει

διά σχετικής πλειοψηφίας τών παρόντων, έν ίσοψηφία δέ ύπερισχύει ή ψήφος τού Προέδρου. Πάν έγγραφον τής Έπιτροπής ύπογράφεται υπό τού Προέδρου.

Ε' ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ Ε.Φ.Τ.

Άρθρον 9

Πόροι τού Ένοριακού Φιλοπτώχου Ταμείου είναι:

α) Αί προαιρετικάί είσφοραί τών πιστών.

β) Τό προϊόν τών κυτίων, τά όποία τοποθετούνται είς τούς Ίερούς Ναούς μέ τήν ένδειξιν «ΚΥΤΙΟΝ ΥΠΕΡ ΠΤΩΧΩΝ».

γ) Τό προϊόν τής περιφοράς δίσκου ύπέρ τών πτωχών, κατόπιν έγκρίσεως τής Ίεράς Μητροπόλεως.

δ) Ποσοστόν 50% έκ τού έτησίου έράνου τής «ΗΜΕΡΑΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ».

ε) Αί τυχόν κρατικάί έπιχορηγήσεις και δωρεαί φυσικών ή νομικών προσώπων, κληρονομίαί και κληροδοσίαί.

Άρθρον 10

Οί πόροι τών Ένοριακών Φιλοπτώχων Ταμείων διατίθενται:

1. Πρός περίθαλψιν πτωχών τής Ένορίας, διά παροχής είς αύτούς τακτικού ή έκτάκτου βοηθήματος, ειδών ένδύσεως, ίατρικής περιθάλψεως και φαρμάκων.

2. Δι' άγοράν βιβλίων, σχολικών ειδών και διά τήν παροχήν χρηματικών βοηθημάτων είς άπόρους μαθητάς τής Ένορίας.

3. Δι' έπισκέψεις είς τό νοσοκομείον και είς διαβιούντας είς εύαγή ιδρύματα πρός ένίσχυσίν των, και

4. Είς περίπτωσιν κατά τήν όποίαν είς ένα Ίερόν Ναόν δέν ύπάρχει κίνησις αναγκών και δέν παρέχονται βοηθήματα, δύνανται τό προϊόν τών πόρων να άποσταλή είς τό Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμείον τής Ίεράς Μητροπόλεως.

Άρθρον 11

Η έξακρίβωσις τής οικονομικής καταστάσεως έκάστου ένδεούς Ένορίτου πρέπει να γίνεται τό δυνατόν ταχύτερον και μετά μεγίστης προσοχής, κατόπιν να έγγράφεται ούτος είς τά είδικά βιβλία τής Ένορίας και μετά σημειώσεως χρησίμων παρατηρήσεων.

ΣΤ' ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΣ

Άρθρον 12

Η διαχείρισις τού Γενικού Φιλοπτώχου τής Ίεράς Μητροπόλεως και τών Ένοριακών Φιλοπτώχων Ταμείων γίνεται διά τής τηρήσεως τών έξής:

α) Διπλοτύπων Γραμματίων είσπράξεως και πληρωμής, δεόντως ήριθμημένων και τεθεωρημένων υπό τής Ίεράς Μητροπόλεως.

β) Φακέλλου διαφυλάξεως τιμολογίων, άποδείξεων κ.λπ.

γ) Βιβλίου Πρακτικών, τεθεωρημένου υπό τής Ίεράς Μητροπόλεως.

δ) Αί εισπράξεις εκ τών κυτίων και εκ τών δίσκων θα καταμετρώνται εις ειδικόν Πρακτικόν Καταμετρήσεως, τὸ ὅποιον θα ὑπογράφεται τουλάχιστον ὑπὸ δύο μελών τοῦ Δ.Σ. ἢ τῆς Δ.Ε. Αἱ ἐκδιδόμεναι ἀποδείξεις διὰ δωρεὰς ἢ προαιρετικὰς εἰσφορὰς θα ὑπογράφονται ὑπὸ τοῦ Προέδρου καὶ τοῦ Ταμίου.

Ἄρθρον 13

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον συντάσσεται ὁ Προϋπολογισμὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους καὶ κατὰ μῆνα Ἰανουάριον συντάσσεται ὁ Ἀπολογισμὸς τοῦ διαρρεύσαντος ἔτους, ἀντίγραφα τῶν ὁποίων ὑποβάλλονται εἰς διπλοῦν εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν πρὸς ἔγκρισιν.

Ἄρθρον 14

Ἡ χρηματικὴ περιουσία ἐκάστου Ε.Φ.Τ. ὑπερβαίνουσα τὰς 50.000 δρχ. δεῖν νὰ κατατίθεται ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ε.Φ.Τ. εἰς τινα Τράπεζαν ἢ Ταμιευτήριον. Διὰ πᾶσαν ἀνάληψιν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τῆς Δ.Ε. κεκυρωμένη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἄρθρον 15

Ἐν περιπτώσει διαλύσεως τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου ἢ περιουσία αὐτοῦ περιέρχεται αὐτοδικαίως εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Λήμνου, ἥτις δύναται νὰ διαθέσῃ αὐτὴν δι' οἰονδήποτε παρεμφερῆ σκοπὸν.

Ἡ περιουσία τῶν Ἐνοριακῶν Φιλοπτώχων Ταμείων ἐν περιπτώσει διαλύσεως αὐτῶν, περιέρχεται εἰς τὸ παρὰ τῆ Ἱερᾶς Μητροπόλει Γενικόν Φιλόπτωχον Ταμεῖον.

Ἄρθρον 16

Ὁ παρῶν Κανονισμὸς δύναται νὰ τροποποιηθῇ καὶ νὰ συμπληρωθῇ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου μετὰ γνώμην τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γ.Φ.Τ.

Ἄρθρον 17

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὸ ἐπίσημον δελτίον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 18

Κάλυψις δαπάνης

Ἀπὸ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος Κανονισμοῦ προκαλεῖται δαπάνη εἰς βάρος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ νομικοῦ προσώπου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Λήμνου, τὸ ὕψος τῆς ὁποίας δὲν δύναται νὰ προσδιορισθῇ.

Ἐν Λήμνῳ τῆ 15ῃ Δεκεμβρίου 1997

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ὁ Λήμνου ΙΕΡΟΘΕΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, πργρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Γεωργίου Ζωγράφου

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1β τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 15ῃ Δεκεμβρίου 1997

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἐντολῇ Αὐτοῦ
Ὁ Πρωτοσύγκελλος
† Ὁ Μαραθῶνος ΜΕΛΙΤΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις α) τῶν ἄρθρων 38, παρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, β) τοῦ Ν.Δ. 1398/1973, γ) τοῦ Ν. 673/1977 ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 2799/16.12.1982 Ἀπόφασιν Ἡμῶν «Περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοῦς Ἱεροῦς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν», καὶ προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ Διακόνου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίας Σοφίας Ψυχικοῦ

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσι τὴν Διακονικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ, «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 23ῃ Δεκεμβρίου 1997

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Ἐντολῇ Αὐτοῦ
Ὁ Πρωτοσύγκελλος
† Ὁ Μαραθῶνος ΜΕΛΙΤΩΝ

Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 37, πρῆρ. 2 καὶ 67 τοῦ Ν. 590/1977, «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου, ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν κενῆς θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ

Ἁγίου Εὐθυμίου Κυψέλης

καλοῦμεν τοὺς βουλομένους, ἵνα καταλάβωσιν τὴν Ἐφημεριακὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 34/1α τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω Κανονισμοῦ προβλεπόμενα κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα δικαιολογητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 19ῃ Δεκεμβρίου 1997

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

Ἐντολῆ Αὐτοῦ

Ὁ Πρωτοσύγκελλος

† Ὁ Μαραθῶνας ΜΕΛΙΤΩΝ

Ἱερὰ Μητρόπολις Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 31/1997 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὰς Ἐφημεριακὰς θέσεις: 1) Ἱεροῦ Ναοῦ Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Χανίων, 2) Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Ἀναργύρων Χανίων, 3) Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου Κάμπων Κυδωνίας, 4) Ἁγίου Γεωργίου Δρακῶνας Κυδωνίας, 5) Γενεσίου τῆς Θεοτόκου Βλαχερωνιτίσσης Κυδωνίας, 6) Ἁγίας Τριάδος Προβάρατος – Στύλου Ἀποκορώνου καὶ

7) Ἁγίου Γεωργίου Τζιτζιφῆ Ἀποκορώνου

καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβουν αὐτάς, ὅπως ἐνεργήσουν τὰ νόμιμα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις τῆ 18ῃ Δεκεμβρίου 1997

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 32/1997 Πράξεως ἡμῶν προκηρύσσομεν τὴν διακονικὴν θέσιν "Γενεσίου τῆς Θεοτόκου" Κουνουπιδιανῶν Κυδωνίας καὶ προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβουν αὐτήν, ὅπως ἐνεργήσουν τὰ νόμιμα διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χανίοις τῆ 18ῃ Δεκεμβρίου 1997

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΙΩ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ
Τηλ. καὶ Fax 72.18.308

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† Ὁ Δράμας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

† Ὁ Γόρτυνος ΘΕΟΦΙΛΟΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ὁμότ. Καθηγ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Ἀρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου τῆς Μ.Χ.Ε.

Τακτικὸν Μέλος τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἀκαδημίας
τῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν Τεχνῶν»

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας

Ἰασίου 1, 11521 Ἀθήναι, Τηλ. 7210.734

Προϊστάμενος: Σωκράτης Μαυρογόνατος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Οἶκον. Πατριάρχου Βαρθολομαίου, Πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις.

Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Σεραφεῖμ, Ἐόρτια Γράμματα.

Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Χρονικὸν τῆς Πατριαρχικῆς Ἐπισκέψεως τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου εἰς ΗΠΑ.

Γεράς Συνόδου, Ἐγκύκλιος 2640, περὶ τρόπου ἀναμεταδόσεως ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ὑπὸ τῶν Μ.Μ.Ε.

Μητροπ. Ἀλεξανδρουπόλεως Ἀνθίμου, Ἐπικήδειος λόγος στὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Σερβίων καὶ Κοζάνης Διονύσιο Ν. Ψαριανό.

Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, Συνοπτικὸ Χρονικὸ ἐορτασμοῦ 30ετοῦς ποιμαντορίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ὑδρας κ. Τεροθέου (4.10.1997).

Ἐπισκ. Ἀχελώου Εὐθυμίου, Ἡ πρώτη Παναφρικανικὴ Συνάντησις τῶν Ὀρθοδόξων Ἱεραποστολικῶν Κοινοτήτων (2-7.12.97).

Ἰωάννη Β. Τσάγκα, Ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ στὸ παιδί καὶ στὸν ἔφηβο καὶ ἡ διδακτικὴ πράξις.

Παρατηρήσεις καὶ Σχόλια.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Εὐαγγέλου Π. Λέκκου, Παρουσίαση τῶν νέων ἐκδόσεων τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας.

Πράξεις ουστάσεως Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

Παράρτημα.